

КОРДОН

лінія безпеки

№8²⁰¹⁷

офіційно
**МОРСЬКИЙ
ІСПИТ**

стор. 4

ювілей
**У СЕРЦІ
СУЗІР'Я**

стор. 8

наш гість

**РОЗМОВИ
УВІ СНІ**

стор. 50

річниця

**ОЗБРОЮЄ
ДОСВІДОМ**

стор. 24

«ЕРА»

АКСІОМИ ПОРЯТУНКУ

Evasion Plan
of Action
шанс лишитися
ЖИВИМ

фото Дмитра СЛИВНОГО

Журнал «Кордон»

ua_border_service

Центральний друкований орган
Державої прикордонної служби України
№ 8 (122) 2017

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ
ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ
У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**

Дмитру ВОСКОБОЙНИКОВУ
Володиміру ЗАХАРЧУКУ
Олександрю МАЛИШУ
Андрію ПОЛІЩУКУ

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Леся МЕДВЕДЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:

ПП «Видавництво «Фенікс»

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:

Людмила ДЬОМИНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтінська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

**В журналі розміщені
ФОТОГРАФІЇ:**

Сергія ГУДАКА
Миколи ЛАЗАРЕНКА
Валерія ОЛІЙНИКА
Михайла ПАЛІНЧАКА
Дмитра СЛИВНОГО
Олександра ЯКОВЕНКА

Виготовлено: ПП «Видавництво «Фенікс»
03680, м. Київ, вул. Шутова, 13-Б.
Тел.: 501-93-01

Наклад: 3193 примірники.

Підписано до друку: 19.12.2017

Свідоцтво про реєстрацію:
КВН№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією, не редагуються та не повертаються. Думки авторів публікацій журналу не завжди збігаються з позицією редакції. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Деякі з фотографій не є прямими ілюстраціями до текстів. При використанні матеріалів посилання на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2017

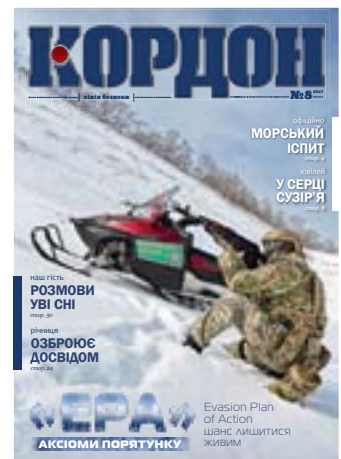

Фото Дмитра СЛИВНОГО

6

4 офіційно
МОРСЬКИЙ ІСПИТ

6 хроніка
ВТІЛЮЮЧИ
В РЕАЛЬНІСТЬ

8 ювілей
У СЕРЦІ СУЗІР'Я

14 компетентно
ОБІЦЯЄШ – ДІЙ!

24 річниця
ОЗБРОЮЄ ДОСВІДОМ

30 календар
32 форпост
СУЧАСНИЙ ЛІНІЙНИЙ

34 спецназ
ДОЗОР
ВІРОЮ І ПРАВДОЮ

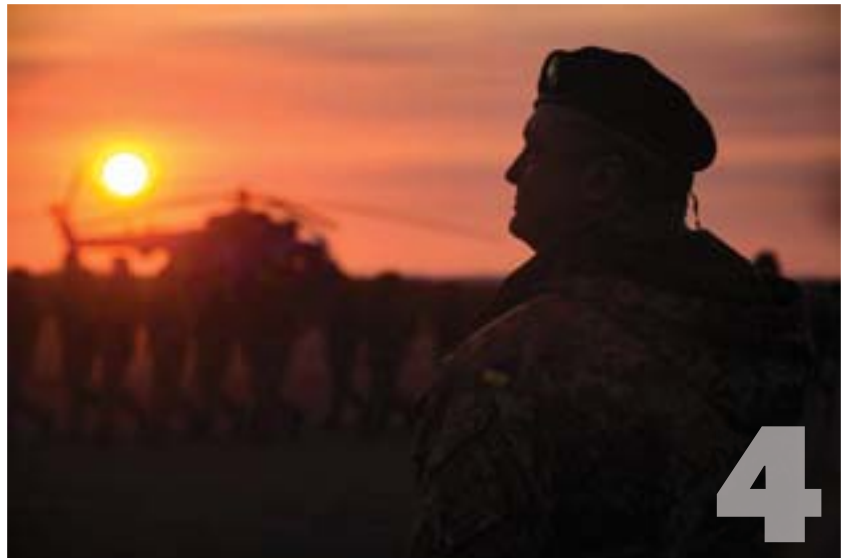
40 у фокусі
ЧОРНО-БІЛИЙ ПРИВАТ

46 актуально
«ЕРА»
АКСІОМИ ПОРЯТУНКУ

50 наш гість
СЕРГІЙ ЖАДАН
«РОЗМОВИ УВІ СНІ»

56 арт
ВЕРТИНСЬКИЙ
ТАК ЖИВЕ

50

4

46

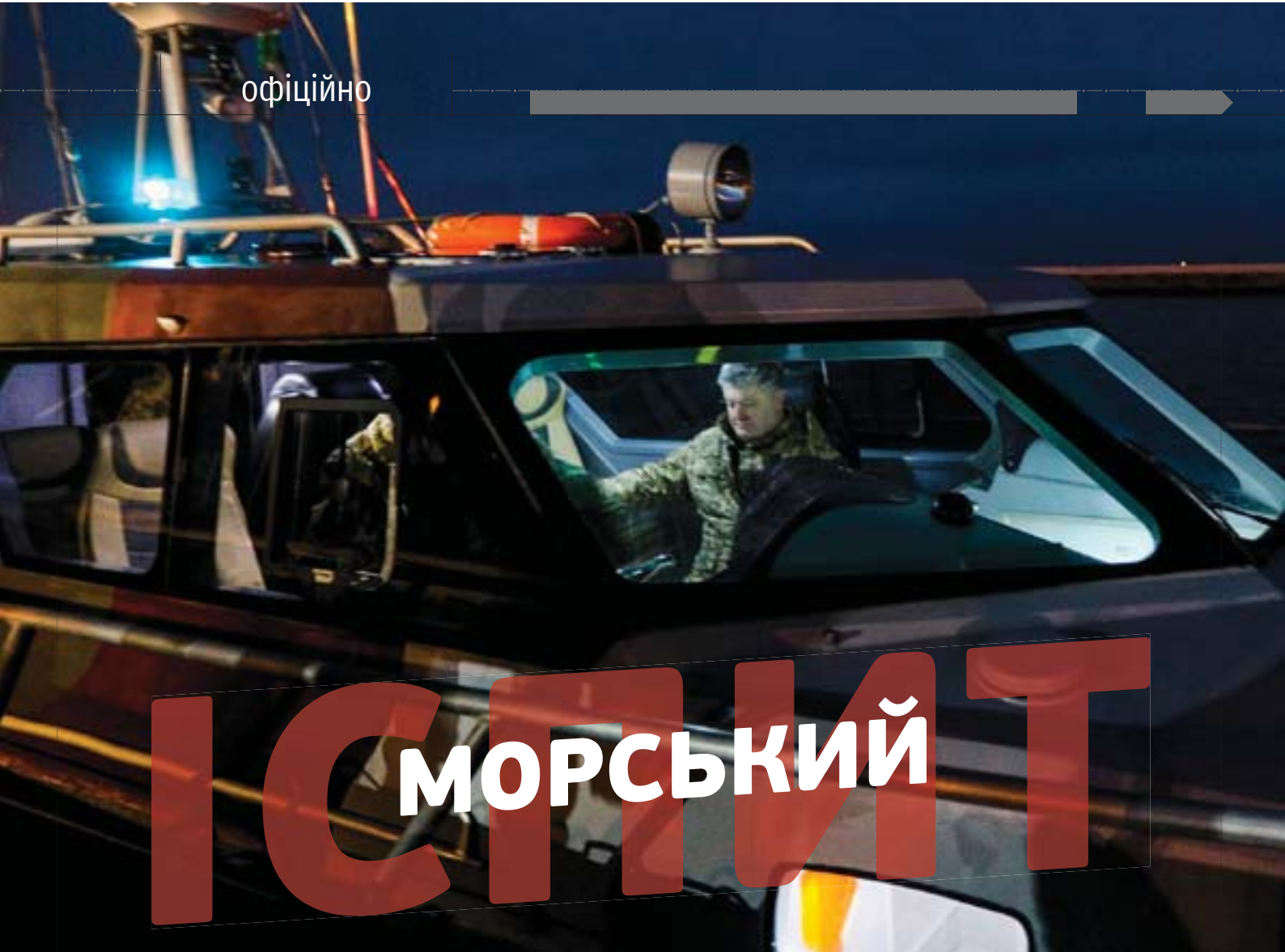

34

8

І С П М І Т

МОРСЬКИЙ

У День морської піхоти Президент України Петро Порошенко побував з робочою поїздкою у Донецькій області. У Маріуполі Глава держави вручив високі державні нагороди військово-вослужбовцям бригади морської піхоти ВМС ЗС, Сил спеціальних операцій та Державної прикордонної служби України. Загалом відзнаки з рук Глави держави отримали 35 бійців.

– Тут, у Маріуполі, пліч-о-пліч з морськими піхотинцями несуть військову службу і моряки-прикордонники, – зауважив Президент, – протягом останніх років ми покращили їхнє технічне оснащення. На постах технічного спостереження встановлені сучасні системи висвітлення надводної обстановки, до підрозділів надійшли нові модернізовані катери. У складі прикордонного загону, між іншим, сформовано і власну морську піхоту – підрозділ морської охорони спеціального призначення. Морська охорона Держприкордонслужби й Військово-Морські Сили України у своїй співпраці – це єдина і потужна сила, яка впевнено тримає під контролем всі підступи з моря».

За особисту мужність, виявлену у захисті суверенітету і територіальної цілісності України, та зразкове виконання військового обов'язку двоє прикордонників отримали орден «За мужність» III ступеня, один – орден Данила Галицького. Медалями «За військову службу Україні», «За бездоганну службу» III ступеня та «Захиснику Вітчизни» нагороджені десять охоронців кордону.

Маріупольський загін Морської охорони є правонаступником Керченського загону МО, історія якого розпочалася в АР Крим. 1 серпня 2003 року частина увійшла до складу Азово-Чорноморського регіонального управління ДПСУ. Після початку окупації Криму Росією, за рішенням командира загону 28 лютого 2014 року корабельно-катерний склад вийшов з місця базування у місті Керч для переходу в Азовське море у Бердянськ, а згодом у Маріуполь. 1 квітня 2014 року наказом Адміністрації Держприкордонслужби України підрозділ було перейменовано в Маріупольський загін Морської охорони, що увійшов до складу Східного регіонального управління.

Ще одинадцять прикордонників нагороджено відзнаками Президента України «За участь в антитерористичній операції», семеро отримали відомчі відзнаки: нагрудні знаки «За мужність в охороні державного кордону» та «Відмінний прикордонник», а також медалі «10 років сумлінної служби» і «20 років сумлінної служби».

В рамках робочої поїздки Президент Петро Порошенко також відвідав Маріупольський загін морської охорони Держприкордонслужби України, де взяв участь у ходових випробуваннях катера УМС-1000.

Під час випробувань морського судна, зокрема було продемонстровано його можливості, про які детально Главу держави поінформував командир Маріупольського загону морської охорони капітан 1 рангу Микола Сирінський.

Разом з Верховним Головнокомандувачем на борт катера піднялися Секретар РНБО Олександр Турчинов, Начальник Генерального штабу Віктор Муженко, радник Президента України Віктор Назаренко та Голова Державної прикордонної служби Петро Цигикал.

Також під час відвідин загону морської охорони Держприкордонслужби начальник Східного регіонального управління генерал-майор Сергій Бідило та заступник командира загону капітан 1 рангу Микола Левицький ознайомили Главу держави з екіпіруванням та озброєнням особового складу підрозділів спеціального призначення Морської охорони Держприкордонслужби. Також були продемонстровані водолазне спорядження та техніка, що використовують прикордонники, в тому числі в зоні проведення антитерористичної операції. **к**

PREZIDENT.GOV.UA

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 363 / 2017

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, зразкове виконання військового обов'язку **постановляю:**

в підрозділах Державної прикордонної служби України

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ» ІІІ СТУПЕНЯ:
ДЕРКАЧА Олександра Миколайовича – старшого прапорщика,
РУДКОВСЬКОГО Василя Івановича – старшого прапорщика;

НАГОРОДИТИ ОРДЕНОМ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО:
ЧОРНОПІЩУКА Івана Миколайовича – полковника;

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ УКРАЇНИ»:
ГАВРИЛЮКА Юрія Миколайовича – капітана,
ЩЕРБАНИЧА Івана Івановича – старшого прапорщика;

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗА БЕЗДОГАННУ СЛУЖБУ» ІІІ СТУПЕНЯ:
ГРИЦЕНКА Євгена Петровича – старшого прапорщика,
ДМИТРЮКА Василя Анатолійовича – старшого мічмана;

НАГОРОДИТИ МЕДАЛЛЮ «ЗАХИСНИКУ ВІТЧИЗНИ»:
ГАРМАШОВА Юрія Юрійовича – прапорщика,
КОСТЮЧКА Олександра Сергійовича – прапорщика,
КРАВЧЕНЮКА Сергія Сергійовича – прапорщика,
МЕДВЕДЄВА Дмитра Володимировича – старшого сержанта,
НАТОЧІЯ Валерія Васильовича – прапорщика,
ЧАУСА Ярослава Сергійовича – головного старшину.

Президент України П. ПОРОШЕНКО
14 листопада 2017 року

ВТІЛЮЮЧИ В РЕАЛЬНІСТЬ

12 грудня в управлінні Сумського загону Голова Держприкордонслужби Петро Цигикал вручив підрозділам охорони кордону ключі від 13 сучасних повнопривідних патрульних автомобілів підвищеної прохідності «Renault Duster», які нещодавно ДПСУ отримала завдяки активній підтримці керівництва держави та реалізації проектів міжнародної технічної допомоги.

Окрім вручення техніки, керівник відомства генерал-лейтенант Петро Цигикал разом з начальником Східного регіонального управління генерал-майором Сергієм Бідилом відкрили оновлену казарму, перерізавши символічну стрічку.

— **М**и відкриваємо сучасну будівлю, де розмішуватимуться військовослужбовці. Це вже не стара казарма, як було раніше, а новітнє приміщення з іншими побутовими умовами. Таких оновлених підрозділів вже багато, і робота, спрямована на соціальний захист прикордонників, триватиме, — сказав очільник прикордонного відомства. Також він подякував усім, хто брав участь у реконструкції споруди для персоналу підрозділів Сумського прикордонного загону.

Під час реконструкції споруди було зведено четвертий поверх. Будівля оснащена сучасним обладнанням, у тому числі системою пожежної сигналізації та резервним джерелом живлення. При-

міщення забезпечено необхідним устаткуванням, створено належні комфортні умови для виконання службових обов'язків персоналом підрозділів. Крім цього, на території управління загону проведено значний комплекс ремонтних та відновлюваних робіт: встановлено загорожу та вуличне освітлення, новітню газову котельню, утеплено фасади адміністративних будівель, встановлено сучасні енергозберігаючі вікна, відремонтовано службові приміщення, замінено мережі водо-, електро-, газопостачання.

На урочистому заході 14 військовослужбовців ДПСУ були нагороджені державними і відомчими заохочувальними відзнаками. К

Людмила Дьоміна

НА ПОВЕРХНІ Й ПІД ВОДОЮ

Співпраця ДПСУ зі Сполученими Штатами Америки, яка триває вже не один десяток років, суттєво посилилась після агресії РФ у 2014 році. Зокрема, протягом останніх чотирьох років в рамках проекту міжнародної допомоги Держприкордонслужба отримала засоби прикордонного контролю та спорядження, спеціальне обмундирування й засоби індивідуального захисту для підрозділів відомства в зоні АТО, спеціальні комп'ютери та офісне обладнання для забезпечення лінгафонних класів. Крім того, американські партнери надали практичну й експертну допомогу у підготовці Мобільного прикордонного загону «ДОЗОР».

А на початку грудня в Одесі на причалі Морвокзалу відбулась церемонія передачі ДПСУ найсучаснішого спеціального обладнання від Офісу Програми з експортного контролю та безпеки кордонів Посольства США в Україні.

переміщення зброї масового знищення, торгівлі людьми тощо. «Сьогодні ми отримуємо допомогу, яка підвищить можливості виконувати наші завдання на морі – не тільки на поверхні, але й під водою. Наші підрозділи спеціальних дій на воді матимуть найсучасніше обладнання, що дозволить ефективно боротись із загрозами, брати участь у спеціальних заходах, зберігаючи життя та здоров'я персоналу» – наголосив очільник прикордонного відомства.

Заступник Голови місії США в Україні Джордж Кент вручив сертифікат на обладнання командирів Одеського загону морської охорони. Зокрема, прикордонники отримали контейнер з кліматичним контролем, кілька десятків повних комплектів для підводного плавання, навігатори, системи підйому з води, в тому числі аварійного, легкі бронезилети з компенсаторами плавучості, системи магнітної фіксації під водою тощо. Джордж Кент зазначив, що США вважають морську безпеку дуже важливою складовою безпеки країни, а Україна відіграє важливу роль у підтриманні порядку морського руху в регіоні. «Обладнання,

яке ми передаємо, буде удосконалювати кораблі морської охорони для ефективної зупинки контрабанди. Ми впевнені, що реформи Служби у сфері морської безпеки продовжуються, і ми будемо підтримувати вас і у майбутньому. США стоять разом з вами у боротьбі за територіальну цілісність, суверенітет» – наголосив він.

Слід відмітити, що завдяки міжнародній співпраці, українському прикордонному відомству вдається досить ефективно протидіяти транскордонній злочинності. Зокрема, за висновками західних експертів, Україна сьогодні не є основною країною постачальником і транзитером нелегалів до Європи. Відсутні стійкі канали контрабанди зброї і наркотиків.

Голова Державної прикордонної служби України подякував іноземним керівникам програм та проектів за постійну підтримку України та прикордонного відомства зокрема, він висловив надію, що співпраця розвиватиметься і надалі та матиме відчутні практичні результати щодо зміцнення прикордонної безпеки в регіоні.

В урочистому заході взяли участь Голова Державної прикордонної служби України Петро Цигикал, заступник Голови місії США в Україні Джордж Кент, керівник Програми з питань експортного контролю та безпеки кордонів Посольства США в Україні Джеймс Дж. Джонс, Консул з питань розвитку, Посольство Королівства Норвегія в Україні Петтер Баук, Командувач Військово-Морськими Силами ЗСУ Ігор Воронченко та інші.

Петро Цигикал подякував американським колегам за підтримку прикордонного відомства у непростий для України час та зауважив, що міжнародне співробітництво спрямоване на посилення потенціалу прикордонних підрозділів задля запобігання незаконній діяльності на кордоні, припинення контрабанди, незаконного

МАКСИМУМ ЕФЕКТИВНОСТІ

У середині листопада в Києві відбулася робоча зустріч Головних прикордонних уповноважених України і Республіки Білорусь генерал-лейтенанта Петра Цигикала та генерал-майора Анатолія Лаппо. Під час заходу делегації двох країн обмінялися інформацією про обстановку на українсько-білоруському кордоні, про стан його охорони, а також обговорили алгоритми взаємодії.

Головні прикордонні уповноважені відмітили, що результати охорони рубежу свідчать про належний рівень гарантування прикордонної безпеки, а також, що на спільній ділянці відсутні канали контрабанди вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин та засобів терористичної діяльності. Водночас слід приділити увагу нарощуванню зусиль із припинення іншої протиправної діяльності на ній. В цьому контексті сторони обмінялися інформацією про заходи із вдосконалення охорони кордону. Під час зу-

стрічі було високо оцінено результати проведення прикордонної операції на спільній ділянці рубежу в 2017 році та розглянуто можливості подальших спеціальних заходів у наступному році.

Петро Цигикал та Анатолій Лаппо обговорили також виконання положень міжнародних договорів України і Республіки Білорусь, двосторонніх домовленостей і відповідних планів взаємодії. Вони відмітили ефективне функціонування Пілотного контактного пункту «Житомир – Пінськ» та наголосили на необ-

хідності максимального використання його можливостей в інтересах охорони спільної ділянки кордону з урахуванням внутрішньовідомчих особливостей.

Сторони домовилися активізувати роботу із залучення міжнародної технічної допомоги на облаштування українсько-білоруського кордону в рамках програм допомоги від Уряду США, а саме за програмою Експертного контролю та безпеки кордонів, інструментів Євросоюзу. **К**

Людмила Ткаченко, Тетяна Філіпенко

У СЕРЦІ СУЗІР'Я

Спорт – невід’ємна складова нашого життя. Кожен усвідомлює його переваги, адже це насамперед здоров’я. Крім того, спорт виховує такі необхідні у житті та службі якості, як дисциплінованість, стійкість, мужність, витривалість... Однак знати про спорт та його плюси і дружити з ним – не тотожні речі. Щоб по-справжньому зацікавитися спортом, необхідно бачити переконливий приклад. В очікуванні чергових зустрічей зі своїми кумирами, чи то на стадіоні, чи біля екранів, чи на сторінках ЗМІ, наше життя наповнюється особливим змістом та емоціями. Тож в цьому плані прикордонникам є на кого рівнятися.

Приємно розповісти про те, що наша гордість, прикордонна Спортивна команда, наприкінці грудня відзначатиме ювілей. Цей підрозділ цілком заслужено посів чільне місце у спортивних колах країни, а його представники неодноразово перемагали на престижних змаганнях України, Європи та світу. Наші прикордонники-спортсмени гідно відстоюють честь національного спорту, роблячи великий внесок у зміцнення авторитету України в міжнародному співтоваристві, про що промовисто свідчать їхні досягнення.

У переддень 25-річчя прикордонної Спорткоманди у її представників піднесений настрій. Ті, на честь кого не раз лунає Державний Гімн України і піднімається Державний Прапор в інших країнах світу – звичайні люди – дуже пишаються своєю причетністю до прикордонної когорти.

Побажаймо їм подальших спортивних успіхів!

ДІАМАНТОВА СКАРБНИЦЯ

Представники Спортивного комітету ДПСУ у складі національних збірних України встановили 12 світових, 1 олімпійський, 16 європейських і 36 національних рекордів.

На цей час у колективі проходять службу 31 заслужений майстер спорту, шість заслужених тренерів України, 17 майстрів спорту міжнародного класу, 26 майстрів спорту.

У підрозділі культивується 14 олімпійських видів спорту.

За час його існування у скарбницю спортивних досягнень України було покладено понад 500 медалей з чемпіонатів та першостей світу й Європи, майже половина з них – золоті.

Загалом **за період незалежності України в Олімпійських іграх взяли участь 133 прикордонники. Здобуто 10 золотих, 10 срібних та 8 бронзових нагород.**

🏆 у 1992 р. на XXV літніх Олімпійських іграх в Барселоні (Іспанія) Вадим Гутцайт виборов олімпійське золото у фехтуванні, а Інеса Кравець – срібло у стрибках у довжину.

🏆 у 1996 р. на XXVI літніх Олімпійських іграх в Атланті (США) Інеса Кравець здобула звання олімпійської чемпіонки у потрійному стрибку. Її світовий рекорд (15,5 м), встановлений на чемпіонаті в м. Гетеборзі (Швеція), залишається неперевершеним до сьогодні.

🏆 у 2000 р. на XXVII літніх Олімпійських іграх у Сідней (Австралія) срібними призерами стали: Наталія Бурдейна і Катерина Сердюк – у стрільбі з лука, Олександр Симоненко і Сергій Матвєєв – у вело-

спорті на треку, Руслан Мезенцев, Роман Зозуля і Валерій Гончаров – у спортивній гімнастиці, Андрій Котельник – у боксі.

🏆 у 2004 р. XXVIII на Олімпійських іграх в Афінах (Греція) Юрій Білоног (легка атлетика, штовхання ядра), Валерій Гончаров (спортивна гімнастика), Іріні Мерлені (вільна боротьба) здобули золоті медалі, а Віктор Рубан і Олександр Сердюк (стрільба з лука) вибороли бронзові нагороди.

🏆 у 2008 р. на XXIX літніх Олімпійських іграх у Пекіні (КНР) до скарбнички України додали три золоті медалі Артуру Айвазян – у стрільбі з малокаліберної гвинтівки, Віктор Рубан – у стрільбі з лука, Василь Ломаченко – у боксі та три бронзові нагороди – Іріні Мерлені-Мельник – у вільній боротьбі, Армен Варданян – у греко-римській боротьбі та Олексій Пригоров – у стрибках у воду, що становить майже четверту частину від усіх медалей Пекінської Олімпіади.

🏆 у 2012 р. на XXX літніх Олімпійських іграх у Лондоні (Великобританія) вибороли дві золоті медалі Василь Ломаченко та Олександр Усик (бокс), одну срібну – Денис Берінчик (бокс) та три бронзові нагороди – Ольга Саладуха, Єлизавета Бризгіна, Христина Стуй (легка атлетика).

🏆 2016 р. на XXXI літніх Олімпійських іграх у бразильському Ріо-де-Жанейро взяли участь дванадцять представників спортивної команди Державної прикордонної служби України. У підсумку шість спортсменів прикордонного відомства увійшли до десяти найкращих у змаганнях з вільної боротьби, фехтування та легкої атлетики.

За високі спортивні результати, вагомий внесок у справу примноження слави національного спорту у світі нагороджені державними нагородами:

1. **Микола Подоляк** – почесним званням «Заслужений працівник фізичної культури і спорту», орденом «За заслуги» III ступеня, орденом «Данила Галицького», орденом «Богдана Хмельницького» III ступеня
2. **Яків Желзняк** (кульова стрільба) – орденом «Знак Пошани»
3. **Геннадій Авраменко** (кульова стрільба) – почесним званням «Заслужений працівник фізичної культури і спорту», медаллю «За трудову доблесть», орденом «Богдана Хмельницького» III ступеня
4. **Вадим Гутцайт** (фехтування) – орденом «За заслуги» I ступеня
5. **Інеса Кравець** (легка атлетика) – Почесною відзнакою Президента України хрестом «За мужність», орденом княгині Ольги III ступеня, орденом «За заслуги» II ступеня
6. **Наталія Бурдейна** (стрілба з лука) – орденом княгині Ольги III ступеня
7. **Катерина Дубровина** (стрілба з лука) – орденом княгині Ольги III ступеня
8. **Олександр Симоненко** (велоспорт) – орденом «За заслуги» III та II ступенів
9. **Сергій Матвєєв** (велоспорт) – орденом «За заслуги» III ступеня
10. **Руслан Мезенцев** (спортивна гімнастика) – орденом «За заслуги» III ступеня
11. **Роман Зозуля** (спортивна гімнастика) – орденом «За заслуги» III ступеня
12. **Валерій Гончаров** (спортивна гімнастика) – орденом «За заслуги» III та II ступенів
13. **Андрій Котельник** (бокс) – орденом «За заслуги» III та II ступенів

14. **Юрій Білоног** (легка атлетика) – орденом «За заслуги» II та III ступенів
15. **Іріні Мерлені** (вільна боротьба) – орденом княгині Ольги III ступеня, орденом «За заслуги» III ступеня
16. **Віктор Рубан** (стрілба з лука) – орденом «За заслуги» III ступеня, орденом «За мужність» III ступеня
17. **Олександр Сердюк** (стрілба з лука) – орденом «За заслуги» III ступеня
18. **Артур Айвазян** (кульова стрільба) – орденом «За заслуги» III ступеня
19. **Василь Ломаченко** (бокс) – орденом «За заслуги» III, II та I ступенів
20. **Армен Вардянян** (греко-римська боротьба) – орденом «За заслуги» III ступеня
21. **Олексій Пригоров** (стрибки у воду) – орденом «За мужність» III ступеня
22. **Олександр Усик** (бокс) – орденом «За заслуги» III та II ступенів
23. **Денис Берінчик** (бокс) – орденом «За заслуги» III ступеня та орденом «Данила Галицького»
24. **Ольга Саладуха** (легка атлетика) – орденом княгині Ольги III ступеня та медаллю «За працю і звитягу»
25. **Єлізавета Бризгіна** (легка атлетика) – орденом княгині Ольги III ступеня
26. **Христина Стуй** (легка атлетика) – орденом княгині Ольги III ступеня
27. **Олександр Хижняк** (бокс) – орденом «За заслуги» III ступеня
28. **Дмитро Воскобойніков** (кульова стрільба) – почесним званням «Заслужений працівник фізичної культури і спорту».

Цілу низку провідних спортсменів наказом Голови Держприкордонслужби України нагороджено відомчими медалями та відзнаками.

2017 рік для прикордонної Спортивної команди також видався медальним. На міжнародній спортивній арені наші спортсмени завоювали 19 золотих нагород. Чемпіоном світу та Європи з боксу став Олександр Хижняк. Золото чемпіонату світу з кікбоксингу виборов Дмитро Мінеско. У складі команди перемогли на універсіаді з фехтування Ксенія Пантелєєва та Юлія Свистіль. Чемпіонами Європи з універсального бою стали Іван Гушуляк, Олександр Кисилиця, Андрій Кузьма, Степан Кордяк. Вибороли золоті нагороди на європейському чемпіонаті з кульової стрільби: Максим Бабушок – чотири медалі, Галина Авраменко – дві медалі. Іван Банзерук двічі був першим на Кубку Європи зі спортивної ходьби, особисто та у складі команди. Золоту нагороду на Європейському чемпіонаті з вільної боротьби завоювала Лілія Горішна. Був кращим на чемпіонаті Європи з рукопашного бою Євген Хотінь.

Також збірні команди Державної прикордонної служби України беруть активну участь у міжвідомчих та міжнародних турнірах з військово-прикладних видів спорту. Так українські «зелені кашкети» вісім разів поспіль виборювали перші місця у міжнародних змаганнях серед прикордонних відомств з гирьового спорту, сім разів були першими у змаганнях з легкоатлетичного кросу. Також прикордонники перемагали у чемпіонатах Фізкультурно-спортивного товариства «Динамо» серед правоохоронних відомств та спеціальних служб України з боротьби самбо, волейболу, міні-футболу та рукопашного бою.

У 2015 році збірна команда Державної прикордонної служби України перемогла та стала володарем Кубка Президента України з рукопашного бою.

СПОРТ ДЛЯ КОЖНОГО

Відомче спортивне життя Спортивної команди ДПСУ не менш насичене. Із важливих напрямків діяльності на цій ниві варто відмітити й організацію численних чемпіонатів за участі військовослужбовців, і змагання їхніх родин, і дитячі старты. Не менш важливі складові робо-

ти команди – підтримка й реабілітація бійців АТО та дуже актуальна сьогодні розбудова спортивної інфраструктури. І, слід визнати, що усі завдання підрозділ виконує результативно.

ГРУПА ПЕРШОСТЕЙ

У період збройного протистояння на сході нашої країни фізична підготовленість особового складу до виконання завдань з охорони та оборони державного рубежу, спроможність прикордонників витримувати величезні фізичні та психічні навантаження, діяти за нестандартних умов вийшла на перший план. Тож зараз на часі головне завдання фізпідготовки – формування навичок і умінь, що відповідають специфіці правоохоронної діяльності. Щоб забезпечити фізичну готовність персоналу відомства до виконання службових завдань, залучити до регулярних занять фізичною культурою і спортом, гідно презентувати Держприкордонслужбу на державному і міжнародному рівнях в 2017 році Спортивний комітет організував та провів дванадцять чемпіонатів ДПСУ з військово-прикладних та ігрових видів спорту.

- На базі Національної академії відбулися чемпіонати відомства з рукопашного бою, гирьового спорту, універсального бою. Також проведено Кубок Державної прикордонної служби з футболу.
- На базі Луцького загону – чемпіонати з боротьби самбо пам'яті сержанта Сергія Гулюка та спортивного орієнтування.
- На базі Чопського загону – чемпіонат з волейболу.
- На базі Чернівецького загону – чемпіонат з футзалу.
- На базі Харківського загону – чемпіонат з легкоатлетичного кросу.
- На базі Клінічного санаторію «Аркадія» – чемпіонат з поліатлону.
- На базі Навчального центру – чемпіонати зі стрільби з табельної зброї пам'яті генерал-майора Ігоря Момота та службового двоборства.
- Також відбулися багатоступінчасті змагання серед родин військовослужбовців «Спортивна сім'я», дитячі спортивні старты «Юний прикордонник».

РЕАБІЛІТАЦІЯ ПО-СПОРТИВНОМУ

Як свідчить світова практика, участь у спортивних змаганнях, активний відпочинок у колі друзів та близьких людей є найважливішим засобом психоемоційної реабілітації військовослужбовців, які брали участь у бойових діях. З 2015 року Спортивний комітет започаткував напрям роботи з психологічної реабілітації військовослужбовців, які повернулися з зони бойових дій шляхом їх залу-

чення до спортивних змагань, створення для них умов активного відпочинку.

Для цього при проведенні спортивного заходу враховуються всі основні складові. Змагання проводяться на кращих спортивних базах. До суддівства змагань залучаються суддівські бригади Всеукраїнських федерацій за видами спорту. Для спортсменів організується висококалорійне триразове харчування та культурний відпочинок. Переможці та призери змагань нагороджуються командними та особистими відзнаками. За відгуками самих прикордонників, відомчі змагання проходять на високому організаційному рівні, в дружній атмосфері.

ЗА ЖИТТЯ

Слід згадати, що спорт об'єднав багатьох людей у спільному бажанні допомагати оборонцям рідної землі та одужанню бійців, поранених у зоні бойових дій. Спорткоманда, для підтримки наших військовослужбовців, яким випало служити в АТО, у час збройного протистояння скликає волонтерів. Завдяки їхньому сприянню для нагальних потреб прикордонників було зібрано чималу кількість засобів особистої безпеки. Це кевларові каски, бронежилети, тактичні наколінники та налокітники, індивідуальні аптечки та санітарні сумки, каремати, медичні засоби та препарати, військова форма та термобілизна, берці, спальні мішки. До того ж, у бойових умовах стали у пригоді спеціальні тактичні прилади – ліхтарі, тепловізор, нічний приціл та коліматорні приціли й обвіси до АК-74. Доречним було й постачання будматеріалів та інструмента. Для потреб реабілітації прикордонників – учасників АТО для відділу прикордонної служби «Мігово» Мостиського загону було передано комплект спортивних тренажерів та важкоатлетичного обладнання. Загалом у 2014 та 2015 роках було придбано та передано до відомчих підрозділів майно на суму понад три мільйони гривень.

До того ж вагомою підмогою для підтримання здоров'я вояків стали кровоспинні джгути, дихальні контури, триходові латексні катетери Фолея, ендотрахеальні трубки, набори інтубації трахеї з ларингоскопом, набори для катетеризації «Цертофікс Моно-220», передані волонтерами для Центрального госпітального ДПСУ. Також на рахунок цього медичного закладу, завдяки сприянню Спортивного комітету, було перераховано 75 тис. гривень від ФСТ «Динамо» України.

ІНВЕСТИЦІЇ У МАЙБУТНЄ

Перш ніж вимагати від правоохоронця відмінної фізичної форми, необхідно створити для нього відповідну базу – тренувальні майданчики, спортивні зали тощо. Вони користуються великою популярністю і серед самих правоохоронців, і серед їхніх сімей. У прикордонному відомстві цьому питанню приділяють значну увагу. За п'ять останніх років у підрозділах виконані планові роботи з розбудови та удосконалення сучасної навчальної матеріально-технічної бази з фізичної підготовки та спорту. Реконструйовано спортивні зали, розбудовано та відремонтовано смуги перешкод в Національній академії, в Навчальному центрі, Мостиському, Чернівецькому та Мобільному прикордонних загонах, що є нагальною необхідністю у зв'язку з подіями на сході України.

У 2018 році заплановані роботи з розбудови сучасного футбольного поля зі штучного покриття, баскетбольного майданчика в Національній академії, продовжаться роботи із реконструкції даху спортивного залу в Навчальному центрі.

Не за горами – підготовка до нових важливих стартів. Сподіваємося, що в оновлених спорткомплексах не буде відбою від охочих тренуватися, які надалі тишитимуть своїми яскравими перемогами на спортивних аренах, примножуючи славетні традиції прикордонного спорту. **к**

Спортивний комітет ДПСУ

2017 рік став знаковим для Спортивної команди ДПСУ, що достойно презентує у світі не лише наше відомство, а й усю країну. Адже під кінець року наша команда відзначає чвертьвіковий ювілей. За час існування вона стала важливою частиною спортивної спільноти держави, здобуваючи призи найпрестижніших змагань України, Європи та світу. Наша команда працює, як чітко злагоджений механізм, що об'єднав спортсменів та тренерів однією спільною метою – перемагати. Налагодив, запустив і надалі підтримує ефективність цього колективу його очільник – полковник Микола Подоляк. Справ дійсно вистачає. Це і координація зі спортсменами, робота з набором кадрів, контакти з тренерським складом, ознайомлення з протоколами змагань, тренування підлеглих, проведення турнірів тощо. Про здобутки, сьогоднішня та прагнення Спорткоманди – наша з ним подальша розмова.

ОБІЦЯЄШІ - ДІЙ!

Миколо Сергійовичу, наприкінці грудня команда відзначитиме 25-річний ювілей. Ви стояли біля витоків її створення. З чого все починалося?

За часів Радянського Союзу команди Прикордонних військ, державного зв'язку, Внутрішніх військ МВС входили до складу ФСТ «Динамо». Розпад країни призвів до того, що динамівці залишилися ні з чим. Якщо такі спортивні товариства, як «Авангард», «Колос», «Спартак» як і раніше, все ще перебували на державному фінансуванні, то «Динамо» заробляло на свої потреби самостійно, завдяки промисловим підприємствам. Але заводи і фабрики поступово закривалися, фінансування припинилося, великий спорт і визначні спортсмени просто зникли.

Після здобуття Україною незалежності ФСТ «Динамо» практично припинило своє існування. Першими, хто з розумінням поставився до проблеми і запропонував створити відомчу спортивну команду, був командувач Прикордонних військ України Валерій Губенко і перший заступник голови Центральної Ради «Динамо» Іван Федоренко.

ФСТ «Динамо» звернулося з листом до Валерія Губенка, що вважає за доцільне провести низку заходів, і створити штатну бюджетну спортивну команду. Прихильний до спорту, бо свого часу займався футболом у дитячій спортивній школі, Губенко збагнув, що спортсменів потрібно рятувати. Голова Держкомкордону запросив мене очолити команду, якої ще не було, з огляду на досвід роботи на посаді заступника начальника спортивної команди Внутрішніх військ МВС. І першим моїм завданням,

Фізкультурно-спортивне товариство «Динамо» України – громадська організація співробітників та військовослужбовців силових структур, заснована 31 жовтня 1924 року для сприяння розвитку фізичної підготовки й спорту серед особового складу правоохоронних органів і відомств, підготовки спортсменів високого класу до національних та міжнародних змагань.

Динамівці брали шефство над школами, фабриками, заводами, де створювали фізкультурні гуртки, спортивні осередки. Вони укомплектовували їх спортивним інвентарем, готували громадських інструкторів та тренерів зі спорту, надавали свої бази для навчання, тренування та змагань.

власне, було її створення. До складу команди увійшли провідні спортсмени фізкультурно-спортивного товариства «Динамо». Наш приклад наслідували і Євген Марчук, який очолював на той час СБУ, і Андрій Васишин, Міністр внутрішніх справ. Завдяки цим людям «Динамо» відродилося з небуття.

За період свого існування команда посіла гідне місце в спортивному житті країни, а її члени неодноразово перемагали на найпрестижніших змаганнях України, Європи та світу.

А відколи в Спорткоманді розпочалася, так би мовити, ера прикордонного прикладного спорту?

У 2002 році на базі Спортивної команди був створений Спортивний комітет, який займається розвитком фізичної культури і спорту в Державній прикордонній службі України. Відтоді ми активно проводимо свої внутрішні чемпіонати з рукопашного бою, боротьби самбо, спортивного орієнтування, гирьового спорту, легкої атлетики, прикладної стрільби, універсального бою, багатоборства, футболу, міні-футболу, волейболу, всього того, що потрібно для військовослужбовців. Також прикордонні команди беруть активну участь у чемпіонатах з військово-прикладних видів спорту серед правоохоронних органів та спеціальних служб України «ДИНАМІАДА», де постійно посідають призові місця. Спортивний комітет ретельно працює з регіональними управліннями щодо збільшення спортивних досягнень персоналу. Готуємо відповідні розпорядження та заохочуємо тих, хто примножує спортивні здобутки прикордонної служби. У 2003 році ми започаткували

АНДРІЙ ШЕВЧЕНКО (футбол):
«Своє «прикордонне» минуле пам'ятаю дуже добре. І як у штатну спортивну команду потрапив, і як отримав перед звільненням у запас старшинські погони. Крім них на добру згадку про Прикордонні війська залишився й зелений кашкет...»

(З інтерв'ю з архіву журналу «Кордон»).

відомчі спортивні змагання «Тато, мама, я – спортивна сім'я», які дають поштовх до подальшого фізичного розвитку як дітей, так і родини в цілому. Проводимо ці змагання в три етапи: серед загонів, надалі – серед регіональних управлінь. Фінальну частину, до окупації Криму, проводили на базі наших санаторіїв в Ялті та с. Піщане, зараз – в Одесі. Тут одразу поєднується кілька позитивних моментів – оздоровлення, спорт та заохочення, а в цілому – здоровий сімейний відпочинок.

Також Спортивний комітет приділяє велику увагу проведенню змагань з неолімпійських видів спорту. Перш, ніж потрапити на наші змагання, потрібно пройти початковий етап, проміжний, заключний. Є декілька турнірів, в яких беруть участь по 10 – 15 майстрів міжнародного

класу з прикладних видів спорту. Зрушення є. По-перше, на кожне з 12 відомчих чемпіонатів залучається приблизно по 110 осіб, тож загалом у фінальних змаганнях беруть участь близько 1300 військовиків. По-друге, на такі змагання військовослужбовці приїжджають не тільки позмагатися, а й передати досвід, зняти психологічне навантаження, відпочити і поспілкуватися. Наприклад, в Одесі на березі моря, в Аркадії, де є умови проживання, харчування, морське повітря, можна організувати культурні заходи, ми провели цього року чемпіонат з багатоборства (поліатлон). Плюс до всього стараємося зменшити вартість готельних номерів та оренди спортивних споруд під час проведення спортивних заходів, і нам в цьому питанні йдуть назустріч. Ті змагання, які ми проводимо, до того ж дуже потрібні як психологічна реабілітація для прикордонників, які були в зоні АТО або зараз проходять службу на сході країни.

Чи мають змогу люди належно готуватися до подібних змагань, тренуватися у спеціальних залах? Що скажете про об'єкти спортивної інфраструктури?

Зараз перед нами стоїть чітке завдання займатися розвитком спортивної бази нашого відомства, тому що без належної сучасної інфраструктури ми не отримаємо бажаного результату. На сьогоднішній день наші військовослужбовці тренуються як на відомчих спортивних об'єктах, так і на базисах «Динамо». За рахунок нашої спільної роботи з регіональними динамівськими організаціями прикордонники на пільгових умовах користуються ігровими майданчиками, басейнами, стрільцями тирами, залами для проведення занять з боротьби та руко-

КОЖЕН СПОРТСМЕН – ВИЗНАЧНА ОСОБИСТІТЬ. ТОЙ, ХТО МАЄ ВИСОКІ СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ, ЯК ПРАВИЛО, ТРЕНУЄТЬСЯ НА МЕЖІ ЛЮДСЬКИХ МОЖЛИВОСТЕЙ, ПЕРЕБУВАЮЧИ В ПОСТІЙНІЙ НАПРУЗІ, ВКЛАДАЮЧИ КОЛОСАЛЬНУ ПРАЦЮ В РЕЗУЛЬТАТ, ЯКИЙ СТАЄ ТРИУМФОМ ПЕРЕМОГИ.

пашного бою. Наприклад, у Львові є басейн, футбольне поле, стадіон, тир, зали для борців і важкоатлетів, в Одесі – тир, басейн, стадіон, у Харкові – басейну нема, але зате є стадіон, зали боксу, гімнастики – будь ласка, займайтеся. Але все ж, для того, щоб бути самостійними, потрібно і надалі удосконалювати свою навчально-спортивну базу. За останні роки зроблено багато. Фактично, в кожному загоні, в кожному пункті пропуску у нас є свої спортивні споруди, маленькі зали. В Оршанці – дуже хороша спортивна база, там є і спортивні зали, стадіон, смуга перешкод, тир. Здійснено генеральну реконструкцію спортивних залів

в Мостиському та Чернівецькому прикордонних загонах, у Порубному – чудовий зал. Постійно тривають роботи із розбудови та удосконалення навчально-спортивної бази в Національній академії ДПСУ. Також поблизу військових частин виростили житлові будинки, де мешкають прикордонники. І виходить, що спортивні споруди також використовуються і для дітей.

Нам є що показати, але більш ефективною ця робота може стати при організації взаємодії з керівниками професійної підготовки. Спільними зусиллями ми зробимо набагато більше.

Як Вам вдалося згуртувати колектив? З яких спортсменів формувалася вірена Вам команда?

Після студентської лави у 1974 році я потрапив до «Динамо». Був старшим тренером, головним тренером і заступником начальника навчально-спортивного відділу Внутрішніх військ МВС. Там я, так би мовити, «виріс» як фахівець. На початку кар'єри у мене в команді були переможці та призери Олімпійських ігор, чемпіони світу, борці Нельсон Давидян, Анатолій Новіков, Сергій Новіков, Анатолій та Сергій Белоглазови, – фактично я їхній другий тренер.

І відтоді збагнув, що головне – підібрати колектив. Брав приклад із наставників-«акул», заслужених тренерів СРСР, Ярослава Волощука, Ігоря Кондрацького та Граніта Торопіна. Відбираючи талановитих спортсменів радився з ними кого б вони взяли. Спираючись на думку досвідчених тренерів, приймав рішення. Збірна команда «Динамо» по-

ступово починала посідати або перші, або другі місця. У 1982 році у мене було вже 10 чемпіонів світу – борців. Поступово вже сам почав допомагати іншим тренерам, особливо з периферії.

Тож досвід підбору персоналу до приходу у прикордонну Спорткоманду здобув вагомий. Деяких запросив з колишньої команди Внутрішніх військ, більшість же були нові люди. Вони потрапляли до команди переважно за рахунок призову на строкову службу. Першими до нас потяглися футболісти, майже всі – відомі гравці українського футболу, починаючи з 1992 року, проходили строкову службу в Прикордонних військах. Серед них – Олександр Шовковський, Владислав Ващук, Сергій Федоров, Сергій Ребров, Андрій Шевченко. Шкода, тільки, що ми не змогли створити свою футбольну команду. Ми тоді переживали період становлення. Ми не мали жодної спортивної бази, лише грошове забезпечення.

І ще важлива річ: кожен спортсмен – визначна особистість. Той, хто має високі спортивні досягнення, як правило, тренується на межі людських можливостей, перебуваючи в постійній напрузі, вкладаючи колосальну працю в результат, який стає тріумфом перемоги. Глибоко розуміючи специфіку і психологію спортсменів, які дають високі спортивні результати, ми дбайливо ставимося до кожного з них. Траплялося, що ми брали в команду спортсменів після важких травм. Олександр Симоненко раніше виступав за ФСТ «Колос», але після автомобільної аварії, в якій він травмував ногу, наставники від нього відмовилися. Незважаючи на те що лікарі пророкували кінець спортивної кар'єри, ми дали йому другий шанс. Вже через кілька років Олександр Симоненко став дворазовим чемпіоном світу з велотреку, а у 2000 році – срібним призером Олімпійських

ЗОВНІШНЯ ПРИВАБЛИВІСТЬ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ, БЛИСК МЕДАЛЕЙ, ЗУСТРІЧІ З ПОЧЕСТЯМИ, ПРЕМІЇ ТА КУПАННЯ У ПРОМЕНЯХ СЛАВИ – ВСЕ ЦЕ ДІСТАЄТЬСЯ СПОРТСМЕНАМ ДУЖЕ ДОРОГОЮ ЦІНОЮ.

ігор. У той час ситуація з перспективними кадрами була набагато кращою за нинішню. Ставлення до фізичної культури і спорту було іншим. Любов до них прищеплювали з дитинства, а кожен другий, хто потрапляв служити в Прикордонні війська, обов'язково мав 1-й або 2-й спортивний розряд чи був кандидатом у майстри спорту. Нині все набагато складніше, і хоча до 25-річчя команда підійшла зі значними успіхами, нас хвилює завтрашній день.

Що, на Ваш погляд, необхідно зробити для розвитку фізичної культури і спорту, аби мати впевненість у спортивному майбутньому?

Справа в тому, що у нас фактично немає резерву. Держава не займається питанням фізичної підготовки молоді, яка була б спрямована не лише на професійний спорт. Сьогодні у наших школах такого предмета, як фізкультура, фактично вже не існує. Хочеш – ходи, не хочеш – не ходи...

Коли ти здоровий – ти цікавий всім, якщо хворий – не потрібен нікому. Раніше, якщо юнак не служив строкову, йому навіть складно було знайти собі дівчину, бо на нього дивилися, як на неповноцінного. Натомість з армії молодики поверталися змужнілими, мали по кілька спортивних розрядів. А зараз – комп'ютер на першому, другому і третьому місцях. А ті, хто вже й хотів би займатися спортом, просто не мають місця для занять.

Вважаю, держава має згадати про здоров'я нації. Я не кажу про спорт високих досягнень. Йдеться про фізичну культуру, загальну фізичну підготовку населення, здоровий спосіб життя. Раніше існував комплекс ГТО і ВСК. У мене є значок ВСК, я за нього просто зі шкіри пнувся. Прокидався о п'ятій ранку, робив вправи, щоб поліпшити результат, бо з гімнастикою у мене справа не йшла, і отримати такий омріяний значок. Це було престижно для підлітка. Зараз на службу йдуть фізично не підготовлені при-

СЕРГІЙ РЕБРОВ (футбол):
*«Зі службою у прикордонній
 спортивній команді у мене
 пов'язані лише приємні вражен-
 ня. З нами працювали люди,
 які є чудовими фахівцями своєї
 справи. Їм, а також всім прикор-
 донним військовослужбовцям –
 мої найкращі побажання».*

(З інтерв'ю з архіву журналу «Кордон»).

зовники, на перекладі не можуть підтягнутися. Спортивні товариства фактично не займаються дитячим спортом, на 80% скоротилася чисельність дитячо-юнацьких спортивних шкіл по всій Україні. Фактично немає фінансування літніх і зимових спортивних таборів для дітей. У країні триває тотальна приватизація спортивних об'єктів, на місці яких виростають висотні будинки. В результаті людям ніде займатися спортом. Країні потрібна програма порятунку нації, і її рецепт – спорт для всіх. Адже фізично підготовлений громадянин виконає будь-яке завдання.

Яким вважаєте стан фізичної підготовки в прикордонному відомстві?

Зараз важливо відновлювати розтрачений потенціал, бо у час збройного протистояння на сході нашої країни, коли воякам доводиться не лише викладатися на сто відсотків, а й почастіше витримувати величезні навантаження, діючи за нестандартної обстановки на межі своїх можливостей, фізична підготовленість людей має бути на першому плані.

Однак, якщо розібратися, то багато з командирів загонів досі не можуть зрозуміти, що фізична підготовка «підживлює» бойову, і за рахунок неї можна перемогти ворога. Так само, як на змаганнях в будь-якому виді спорту, на рингу друзів немає, суперника можна подолати тільки за

рахунок фізичної підготовленості. Адже для того, щоб затримати контрабандиста, деколи треба вміти бути спринтером. Адже контрабандисти готуються. Вони володіють прийомами рукопашного бою, холодною та вогнепальною зброєю, вміють швидко бігати. Вони вдосконалюють свої фізичні навички, тому що це їхній бізнес. Це теж свого роду підрозділи, але по той бік закону.

Ще біда в тому, що 60% начальників фізпідготовки підрозділів не мають профільної фізкультурної освіти. Військовослужбовці, що займають ці посади, повинні буди обізнані не тільки щодо навчально-тренувального процесу, а й методики підготовки, і знати, яку надати допомогу при екстрених випадках.

Можливо, є курси, які готують таких фахівців?

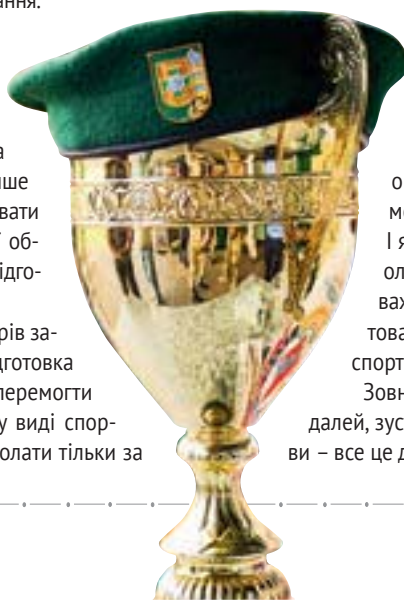
Ні, потрібно закінчувати інститути. Можна заочно. Ми наполягаємо на здобутті такої освіти фахівцями, що обіймають відповідні посади.

СПОРТСМЕН = ПРИКОРДОННИК

Микола Сергійовичу, якщо вже торкнулися фахових питань, розкажіть про інший бік медалі – як-то воно бути спортсменом великого спорту?

Якщо порівняти кадрового прикордонника і спортсмена, то мушу визнати, що сил, енергії для досягнення високих результатів вони витрачають рівноцінно. Для мене що чемпіон світу, що чемпіон Європи – це виснажлива праця на межі людських можливостей, це колосальна напруга, це піт і кров. І якщо спортсмен завойовує високі звання, все одно – олімпійський це вид або не олімпійський. Дехто зневажливо говорить: «Подумаєш, спортсмени...». Нехай ці товариші так потренуються і віддадуть своє здоров'я, як спортсмени.

Зовнішня привабливість спортивних змагань, блиск медалей, зустрічі з почестями, премії та купання в променях слави – все це дістається спортсменам дуже дорогою ціною. Це вічні

ВАДИМ ГУТЦАЙТ (фехтування):
«За роки незалежності України прикордонники завоювали неабиякий авторитет у суспільстві. Бажаю їм надалі вдало і надійно виконувати свій почесний обов'язок – міцно тримати недоторканими кордони Батьківщини. А ось рубежі своїх фізичних можливостей бажаю їм розширювати якомога активніше, славлячи Україну на міжнародній спортивній арені.»
 (З інтерв'ю з архіву журналу «Кордон»).

відрадження, літаки, автобуси, поїзди, готелі. Після кожного тренування будь-який спортсмен скрупульозно аналізує свій результат. А ще є і матеріальна сторона. Наприклад, стрільба кульова, з лука – дуже дорогі види спорту, адже хороший лук коштує близько тисячі доларів, гідна гвинтівка – приблизно 10 тис. євро. Кожен спортсмен повинен стріляти одними і тими ж патронами, тому що він звикає до них, виробляє безумовний рефлекс. А чого варті виснажливі тренування, травми і захворювання, пов'язані зі спортом! Для більшості спортсменів здоров'я, скоріше, виявляється платою за досягнуті результати, ніж нагородою. Наприклад, у тих же лучників хворе місце – плече, трапляються розриви зв'язок. Після 40 років починаються проблеми з ліктями, хребтом. У парашутистів, легкоатлетів – хребти, п'яти. У боксерів геть все розбите, у гімнастів – коліна, руки, хребет. Гімнастика взагалі дуже складний вид

спорту. Починаючи з семи років, гімнасти працюють до 18 – 19 років. Вони весь час на зборах. В школу майже не ходять. А потім куди працевлаштуватися? Якщо хтось встиг на заочному повчитися, то й добре.

Також у житті кожного спортсмена настає момент, коли він відчуває себе не на гребені хвилі, коли люди можуть просто не впізнати, не привітатися, не підійти, це дуже б'є по самолюбству. Спортсмени почуваються ображеними, дуже складно це переживають, що позначається на їхній результативності.

До того ж часто спортсмена підстерігає криза, пов'язана з виходом зі спорту. Вона обумовлена зміною уявлення про себе, свою значущість, так як спортсмен опиняється в новій життєвій ситуації, до якої часом абсолютно не підготовлений. Сюди слід додати позбавлення протягом багатьох років звичайних життєвих задовольств, розваг, сімейних і дружніх контактів. Зараз деяким спортсменам вже по 40, хтось закінчує кар'єру. Куди їм іти? Пенсії не отримують, тому що немає достатнього стажу. І люди такого фаху наче затребувані, і кадровий голод відчувається. Та влаштуватися зараз спортсмену особливо нікуди. Якщо раніше йому можна було піти працювати в дитячу спортивну школу, басейн, то зараз їх немає.

Слід сказати, що після виходу з великого спорту кожного члена нашої команди ми всіляко намагаємося підтримати, займаємося реабілітацією, образно кажучи, кладемо матрац, щоб їм не було боляче падати. Якщо спортсмен звертається до нас за допомогою, він її отримує. Без належної уваги не залишаємо жодного з них, пропонуємо їм різні варіанти працевлаштування – посаду начальника фізичної підготовки і спорту органів охорони кордону, тренерську роботу, службу на кордоні. Наприклад, чемпіонка Європи, учасниця Олімпійських ігор,

ЗАРАЗ ВАЖЛИВО ВІДНОВЛЮВАТИ ВТРАЧЕНИЙ ПОТЕНЦІАЛ. АДЖЕ У ЧАС ЗБРОЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ НА СХОДІ НАШОЇ КРАЇНИ, КОЛИ ВОЯКАМ ДОВОДИТЬСЯ НЕ ЛИШЕ ВИКЛАДАТИСЯ НА СТО ВІДСОТКІВ, А Й ВИТРИМУВАТИ ВЕЛИЧЕЗНІ НАВАНТАЖЕННЯ, ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ЛЮДЕЙ МАЄ БУТИ НА ПЕРШОМУ ПЛАНІ.

фехтувальниця Вікторія Титова (Спільніченко) зараз – полковник, хороший фінансист, капітан Олена Рурак, учасниця двох Олімпійських ігор з легкої атлетики, служила в пункті пропуску в Дніпропетровську. Чемпіонка-лучниця старший прапорщик Олена Левадова, служила в ВПС «Краковець» тощо.

Водночас Спортивна команда не ставить за мету прикувати спортсмена вічними кайданами. Декого після виходу з великого спорту запрошують за кордон: в спортивні клуби, де вони беруть активну участь у змаганнях. Попит на них у світі незмінно залишається високим.

Хто хоче працювати, а цьому сприяє Спортивна команда, той працює, це всіх стосується. Наприклад, Олександр Симоненко, п'ятикратний чемпіон світу, є тренером з велоспорту. Армен Варданян – тренером збірної України з греко-римської боротьби, Ольга Лелейко – тренером з фехтування, Наталія Бурдейна – тренером зі стрільби з лука. Ми їм дозволяємо паралельно допомагати у підготовці спортсменів у національній збірній команді України. Більшість наших українських прикордонних боксерів із задоволенням беруть в професіонали – це і Василь Ломаченко, Олександр Усик, Денис Берінчик, Євген Хитров. У США торік, вигравши бої, Ломаченко і Усик показали Трампу, що таке Україна! Ми цінуємо кожного, фактично жодного спортсмена не упустили.

Чи є спадкоємність поколінь у прикордонному великому спорті?

Раніше, щоб потрапити на міжнародні змагання, борці проходили такий серйозний відбір, не дай бог проколотися. П'ятеро чемпіонів СРСР, будь-кого з них візьми, він поїде на чемпіонати Європи, світу і виграє. Сьогодні зі спадкоємністю складніше. Зараз у нас болючий період, коли спортсмени закінчують свою спортивну кар'єру. Є учасники трьох-чотирьох олімпіад. Це скажене навантаження, і виснажливі тренування. Як я вже говорив, немає спортивних шкіл – немає поповнення. Була Вікторія Павлиш – чемпіонка світу та Європи, учасниця Олімпійських ігор, вона штовхала ядро – після неї ніша не заповнена. Інса Кравець стрибала, Ольга Солодуха – її наступниця. Але після них – фактично теж нікого немає.

ДОВІДКА «КОРДОНУ»

МИКОЛА СЕРГІЙОВИЧ ПОДОЛЯК

- Народився у селі Мархалівка Васильківського району Київської області. Освіта – вища, в 1974 році закінчив Національний університет фізичного виховання і спорту України за фахом – тренер, викладач фізичного виховання.
- Брав безпосередню участь в підготовці двох чемпіонів Олімпійських ігор, переможців і призерів чемпіонатів світу і Європи з боротьби.
- Заслужений тренер України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Почесний прикордонник України, заступник голови ФСТ «Динамо» України, перший віце-президент Федерації універсального бою.

Кар'єра:

- 1974 – 1978 рр. – старший тренер з боротьби Української Ради фізкультурно-спортивного товариства «Динамо».
- 1978 – 1992 рр. – головний тренер Спортивної команди при управлінні Внутрішніх військ МВС.
- З 1992 р. – керівник спортивної команди прикордонного відомства.

31 грудня 1992 року наказом Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України було створено Спортивну команду Прикордонних військ України.

Однак працюємо й надалі над пошуком нових зірок спорту, гідних своїх попередників.

Чи важко спортсмену стати тренером?

Не кожен визначний спортсмен може бути хорошим тренером. Це для нього новий напрямок роботи. Великий спорт, тренування – це коли спортсменом керують. А в тренерській роботі – навпаки. Щоб стати тренером, не обов'язково бути великим спортсменом. Але рідко трапляється так, коли хороший спортсмен може бути здібним тренером.

А які зараз бонуси отримують тренери?

Прикро, але після серйозних змагань премія тренерів становить 50% від премії спортсмена. Адже він більш гідний нагороди! Постійно їздити за спортсменом по світі не так вже й просто. Чинovníки не хочуть розуміти, що спортсмен і тренер повинні отримувати однаково винагороду: спортсмену автомобіль – тренеру також автомобіль, спортсмену квартира – тренеру також квартира. Адже він, по суті, віддає себе на вівтар спортсменів, живучи його життям. На таке йдуть лише справжні фанати.

Знаю про це не з чуток. Коли довелося працювати в «Динамо» старшим тренером за рік у мене виходило дев'ять місяців відраджень. Траплялося, перебуваючи вдома, не міг зрозуміти, де прокинувся. Вранці приїхав, а ввечері – знову в дорогу по великому колу: Київ – Ташкент – Новосибірськ – Ленінград – Москва. Там чемпіонат країни, там першість ради «Динамо», ще «Укрсовети» провести треба.

За чверть віку команді є чим пишатися – це безліч досягнень і нагород. Хто Вам допомагає втілювати задуми та прагнення у результат?

Це можливо завдяки однодумцям, на яких можу покластися, – Олександр Малишу, Дмитру Воскобойнікову, Євгену Трачуку, Геннадію Авраменку, Василю Литвинову, Олександр Татарину, Олександр Петренку та начальникам фізпідготовки. А взагалі весь колектив у мене чудовий, і я б не відбувся як особистість без нього. Коли мене запросили прикордонники до себе на службу, звернувся до начальника фізпідготовки

ІНЕСА КРАВЕЦЬ (легка атлетика):
«Дякую своїй команді, Спортивному комітету та особисто його керівникові Миколі Подоляку, який вірив у мене до останнього. Тож я дуже рада, що виправдала надії своїх уболівальників, серед яких, я це знаю точно і це мене підтримує та надихає на нові спортивні звершення, – багатотисячний колектив охоронців державного рубежу.»

(З інтерв'ю з архіву журналу «Кордон»).

Внутрішніх військ Миколи Задорожного. Розповів, що вагаюся, чи йти на нове місце. Він мені на це каже: «Нічого страшного там немає, але найголовніше – з'ятам, у прикордонників, якщо обіцяєш – дій, бо все видно, як на долоні. Що таке застава – це 30 осіб. Всі один у одного на очах. Фальші там немає місця...» Тож очоливши Спорткоманду, намагаюся нікого не підводити. Що обіцяю – роблю. Отримані мною нагороди вважаю спільними, вони зароблені всім колективом Спортивного комітету, моєї рідної команди.

Спорткоманді пощастило з керівництвом Державної прикордонної служби України. Засновану Валерієм Губенком за ініціативою Івана Федоренка, її активно підтримували свого часу очільники відомства Віктор Банних, Борис Олексієнко, Микола Литвин, Павло Шишолін, Віктор Назаренко. А також сприяють теперішні його керівники Петро Цигикал та Василь Серватюк. У ДПСУ до проблем спорту ставляться з розумінням, бо завдяки нашим «послам миру» піднімається національний прапор на світових аренах, а разом з ним – імідж відомства, нашої України.

І поки сповнений сил, докладу максимум зусиль для реалізації наших планів. Серед яких найбільш важливі – створення і модернізація вже наявних спортивних баз, де наші військовослужбовці, їхні сім'ї, діти могли б займатися спортом. А у команди попереду нові спортивні завдання – бути кращими на Олімпійських іграх, чемпіонатах Європи та світу. К

Спілкувалася ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО

Академія ДПСУ – безперечно, унікальний навчальний заклад. Адже жодного такого ні в Україні, ні на пострадянському просторі немає. Це сучасний та амбітний, рішучий та прогресивний виш, спроможний ефективно вирішувати всі завдання відомства. Наче сніжний ком із року в рік він набирає потужності. Нині його знають не лише в Україні, але і далеко за її межами. Свій 25-й день народження прикордонна альма-матер відзначає чималими здобутками.

ОЗБРОЮЄ ДОСВІДОМ

ПЕРЕДІСТОРІЯ

14 грудня виповнилося 25 років від започаткування Інституту Прикордонних військ України. Втім, альма-матер охоронців українських кордонів у Хмельницькому створювалася не з «чистого аркуша». Адже підготовка офіцерів тут розпочалася майже за півстоліття до цього. Спочатку в середині 30-х років минулого століття на місці теперішнього прикордонного вишу розташовувалося проскурівське танкове містечко, у травні 1945 року сюди перевели Друге Горьківське танкове училище, яке незабаром перейменували на Проскурівське. З 1970 року на його базі було сформоване Хмельницьке вище артилерійське командне училище, яке згодом отримало ім'я маршала артилерії М.Д. Яковлева.

Після здобуття Україною незалежності розпочався процес скорочення Збройних Сил, припинила діяльність і частина військових училищ, зокрема й артилерійське у

Хмельницькому. Однак військові традиції й бойовий дух у місті не занепади, його підтримали й продовжили прикордонники.

ІНСТИТУТ ПВУ

Формування першого в Україні прикордонного навчального закладу було покладено на генерал-майора Бориса Олексієнка, призначеного ректором Інституту Прикордонних військ України.

Комплектування офіцерсько-викладацького складу та курсантських підрозділів (2–4 курс) проводилося в основному за рахунок тих, хто навчався і проходив службу у ХВАКУ. Втім, долучилися до цієї справи і досвідчені офіцери, які прибули з прикордонних училищ колишнього Союзу: полковники А. Желдак, Ю. Лазаренко, Б. Єрошин, Д. Зорін, М. Лапунько, В. Руденко, підполковники В. Балашов, І. Морозов, Д. Іщенко. Закипіла робота і вже в червні

1993 року відбувся перший випуск офіцерів-прикордонників. А у липні цього ж року набрали перших курсантів інституту.

Вибудувалась досконала організаційна структура закладу – управління, основні відділи та служби, чотири факультети та одинадцять кафедр. За короткий термін було створено все необхідне для якісного навчально-виховного процесу та всебічної підготовки офіцерських кадрів. Першими навчально-науковими осередками інституту стали кафедри, що не припиняли свою роботу від часів ХВАКУ: тактики загальновійськових частин і підрозділів, іноземних мов і фізичної підготовки та спорту.

Протягом січня – березня 1993 року створено кафедри, які забезпечили військову, фахову та гуманітарну підготовку майбутніх офіцерів-прикордонників: прикордонного контролю, спеціальних дисциплін, автомобільної та спеціальної техніки, тилу, зв'язку та обчислювальної техніки, озброєння та стрільби, загальнонаукових, інженерних та гуманітарних дисциплін.

У липні 1994 року було відкрито магістратуру. У зв'язку з прийняттям нової Концепції охорони державного кордону, 1995 року інститут розпочав підготовку офіцерів оперативно-тактичного рівня. Для

ЗА ОСТАННІЙ ЧАС В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ РАДИКАЛЬНО ЗМІНЕНО ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ УЧАСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ВІДОМСТВА В АТО. В ОСНОВУ ПІДГОТОВКИ УСІХ ФАХІВЦІВ ПОКЛАДЕНО ВІЙСЬКОВО-ПРИКОРДОННУ СКЛАДОВУ.

цього на базі магістратури створено перший факультет (з 1993 року – факультет підготовки керівних кадрів). З 1997 року тут введено заочну форму навчання. 1 вересня 1995 року на факультеті створено кафедру оперативного мистецтва та родів військ. Зважаючи на ускладнення завдань оперативного управління військами, за два роки на базі цієї кафедри створено дві нові – оперативного мистецтва та управління.

ПОРА АКАДЕМІЇ

Нового поштовху для розвитку навчальному закладу надало створення на базі інституту Академії Прикордонних військ України, присвоєння їй імені Богдана Хмельницького. Додалися нові кафедри: тактики Прикордонних військ, кінології та правознавства. На базі останньої згодом розпочали роботу ще п'ять нових спеціалізованих кафедр: теорії та історії держави і права, цивільного права та процесу, конституційного, адміністративного та фінансового права, кримінального про-

ДОВІДКА

- Академію засновано 14 грудня 1992 року відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №700 як Інститут Прикордонних військ України.
- У червні 1993 року відбувся перший випуск офіцерів-прикордонників, і проведено набір курсантів на перший курс.
- 12 квітня 1995 року у зв'язку з необхідністю підготовки офіцерських кадрів оперативно-тактичного рівня на базі Інституту Прикордонних військ відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 268 створено Академію Прикордонних військ України.
- 4 серпня 1995 року постановою Кабінету Міністрів України № 602 Академії Прикордонних військ присвоєно ім'я Богдана Хмельницького.
- 29 квітня 1999 року Академії Прикордонних військ України імені Богдана Хмельницького відповідно до Указу Президента України № 458/99 надано статус Національної.
- У вересні 1999 року Академію прийнято колективним членом Міжнародної кадрової академії Європейської мережі національних інформаційних центрів з академічного визнання та мобільності Ради Європи.
- 6 лютого 2002 року Академії було вручено Бойовий Прапор частини.
- У серпні 2003 року у зв'язку з реформуванням Прикордонних військ України у Державну прикордонну службу було змінено назву навчального закладу на Національну академію Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

цесу та криміналістики й кримінального права. Під час першого випуску з Академії для проходження служби у прикордонні підрозділи направлено 90 офіцерів.

Високою оцінкою діяльності Академії стало присвоєння 1999 року їй статусу Національної. У 2002 році військовий навчальний заклад отримав Бойовий Прапор частини.

Із 2000 року посаду ректора навчального закладу обіймав полковник Володимир Голінко. У 2002 році на цю посаду було призначено полковника Валерія Райка, який, вже у званні генерал-лейтенанта, передав з 2015 року ректорську естафету нині генерал-майору Олегу Шинкаруку.

СУЧАСНІСТЬ

Сьогодні Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького – унікальний вищий навчальний заклад, що здійснює підготовку і підвищення кваліфікації персоналу тактичного та оперативно-тактичного рівнів.

За 25 років своєї діяльності Національна академія підготувала понад дев'ять тисяч офіцерів для вітчизняного прикордонного відомства, українських Міністерства внутрішніх справ, Національної гвардії, Служби безпеки, Збройних Сил, Управління державної охорони, прикордонних відомств Молдови, Грузії, Таджикистану, Вірменії, Туркменістану.

Близько 4,5 тисяч офіцерів-випускників виконували бойові завдання у зоні проведення АТО у складі прикордонних підрозділів та інших силових відомств України. 40 з них відзначено державними нагородами та понад 3,5 тисячі – відомчими. 14 героїв, випускників академії, віддали своє життя в боротьбі з російським агресором.

ДИСЦИПЛІНИ ТА ПЕДАГОГИ

Зараз в Академії п'ять факультетів: підготовки керівних кадрів, охорони і захисту державного кордону, правоохоронної діяльності, іноземних мов і гуманітарних дисциплін, інженерно-технічного, центру підвищення кваліфікації персоналу, польового центру забезпечення навчального процесу, ад'юнктури, докторантури та підрозділів забезпечення.

Відповідно до отриманих ліцензій академія готує офіцерські кадри для органів охорони державного кордону і цивільних фахівців з вищою освітою за спеціальностями: «Безпека державного кордону», «Військове управління», «Автомобільний транспорт»,

«Право», «Правоохоронна діяльність», «Філологія», «Телекомунікації та радіотехніка», «Психологія». На базі ліцензованих спеціальностей запроваджено спеціалізації: офіцер квартирно-експлуатаційної служби, офіцер тилу, офіцер кінологічної служби, офіцер оперативно-розшукових підрозділів ДПСУ, офіцер мобільних підрозділів, офіцер – дільничний інспектор прикордонної служби.

В основу підготовки офіцерів-прикордонників покладено посилений блок професійно-орієнтованих дисциплін прикордонного та загальновійськового спрямування. Частина навчальних курсів розроблена спільно з міжнародними організаціями.

Навчальний заклад здійснює масштабну підготовку профільних фахівців – операторів протитанкових ракетних комплексів, операторів переносних зенітно-ракетних комплексів, саперів, екіпажів БТР, фахівців спеціальних підрозділів, розвідників, які несуть службу в зоні АТО.

Для забезпечення освітньої діяльності в Національній академії зосереджено потужний науково-педагогічний склад та створено унікальну навчально-матеріальну базу. Сьогодні в стінах академії передають свої знання курсантам 37 докторів наук, 26 професорів, 191 кандидат наук, 111 доцентів, 8 старших наукових співробітників.

Для підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів функціонують ад'юнктура та докторантура за спеціальностями: «Охорона державного кордону» (військові науки), «Охорона державного кордону» (технічні науки), «Педагогічна та вікова психологія», «Психологія діяльності в особливих умовах», «Теорія та методика навчання» (загальновійськові та військово-спеціальні дисципліни), «Теорія і методика професійної освіти», «Службово-бойова діяльність сил охорони правопорядку».

У закладі діє чотири спеціалізовані вчені ради з військових, технічних, психологічних, педагогічних, юридичних наук та державного управління.

АРСЕНАЛ ЗАКЛАДУ

В Академії розвинена навчально-матеріальна база, орієнтована на підготовку прикордонників за стандартами Євросоюзу. Вона створювалась за активного сприяння міжнародних організацій. Матеріально-технічна база вишу розміщена на території 22,4 га і включає чотири навчальні корпуси загальною площею понад 30 тис. квадратних метрів (60 спеціалізованих класів, 36 класів загального призначення, 14 лекцій-

БЛИЗЬКО 4,5 ТИСЯЧ ОФІЦЕРІВ-ВИПУСКНИКІВ ВИКОНУВАЛИ БОЙОВІ ЗАВДАННЯ У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО У СКЛАДІ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА ІНШИХ СИЛОВИХ ВІДОМСТВ УКРАЇНИ. 40 З НИХ ВІДЗНАЧЕНО ДЕРЖАВНИМИ НАГОРОДАМИ ТА ПОНАД 3,5 ТИСЯЧІ – ВІДОМЧИМИ. 14 ГЕРОЇВ, ВИПУСКНИКІВ АКАДЕМІЇ, ВІДДАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ В БОРОТЬБІ З РОСІЙСЬКИМ АГРЕСОРОМ.

них аудиторій, 18 лабораторій, конференц-зал, три бібліотеки, два спортивні комплекси, два гімнастичні містечка, стадіон, спеціальну смугу перешкод, літню водну станцію, стрілецький тир, майданчик для проведення занять з рукопашного бою, ігровий майданчик, чотири комфортабельні гуртожитки, три ідальні, відділ охорони здоров'я з поліклінікою та медико-санітарною частиною, лабораторним і терапевтичним відділенням та ізолятором, Центр культури та дозвілля.

У польовому центрі забезпечення навчального процесу обладнано автодром для проведення практичного водіння автомобілів і БТР; навчальний контрольний пункт в'їзду та виїзду «Проскурів», навчальний пункт пропуску, інженерне містечко з елементами рубежу основних інженерних споруд, розплідник службових собак, стрільбище, стрілецький тир та інші об'єкти.

Аудиторії обладнані необхідним навчально-матеріальним майном, телевізійною, аудіо- й відеотехнікою, зразками озброєння та спеціальної техніки, засобами зв'язку та автоматизованими системами управління, засобами автоматизованого контролю, обчислювальною технікою. В навчальному процесі використовується близько тисячі комп'ютерів, об'єднаних в локальну мережу з виходом в Інтернет.

У навчальній та науковій бібліотеці є читальний та комп'ютерний зали на 150 місць, із загальним обсягом навчальної та художньої літератури більше 126 тисяч примірників, а також бібліотечним інформаційним комплексом, який має сучасне програмне забезпечення, інформаційну базу даних, що постійно оновлюється та має вихід до єдиної локальної мережі академії та Інтернету.

ЦЬОГО РОКУ

В Національній академії Держприкордонслужби України імені Богдана Хмельницького відбувся ювілейний 25-й випуск офіцерів-прикордонників. 2017-го випускниками стали 237 офіцерів, 5 з яких занесені на Дошку пошани, а 54 – отримали диплом з відзнакою.

Право стати курсантами здобули 350 абітурієнтів – випускників загальноосвітніх навчальних закладів та військовослужбовців за контрактом. Це – найбільша цифра за два десятиліття років, серед першокурсників – 25 дівчат.

За останній час в навчальному закладі радикально змінено освітній процес з урахуванням досвіду участі підрозділів відомства в АТО. В основу підготовки усіх фахівців покладено військово-прикордонну складову. Розроблено принципово нові навчальні плани за всіма спеціальностями бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти. Відкориговані навчальні програми та методичні матеріали, за якими першокурсники проходять сучасну професійну підготовку.

ПАРАДНИЙ РОЗРАХУНОК

Курсанти академії – частина великої родини, яка виховує мирне завтра українських рубежів. За традицією, кращі у навчанні та військової дисципліні, ті, що пройшли конкурсний відбір, залучаються до участі у військовому параді на честь Дня Незалежності, щоб у складі парадних розрахунків продемонструвати міцність, надійність, професійність та непереможність сучасного прикордонного відомства. Цього року Державну прикордонну службу України на параді представляли 280 курсантів, що крокували головною вулицею столиці у колоні, очолюваній ректором НАДПСУ генерал-майором Олегом Шинкаруком.

АКАДЕМІСТЕЧКО

Цього року у Хмельницькому відбулася довгоочікувана подія – відкриття нового житлового будинку для військовослужбовців НАДПСУ та членів їхніх сімей. Ордери на квартири отримали 36 родин, з них 12 – учасників антитерористичної операції. До 2016 року персонал академії понад десять років очікував розподілу житлової площі. Закладення перших капсули та каменю в будівництво 9-поверхового будинку для прикордонників у Національній академії відбулося 9 квітня 2015 року, а вже 26 серпня 2016 року – вручення перших ключів від квартир академістечка. Зараз зводяться наступні три будинки, де тривають будівельно-монтажні роботи.

Сьогодні академія виходить на нові показники свого розвитку – проходить акредитацію, відкриває нові спеціальності, збільшує держзамовлення, розвиває навчально-матеріальну базу. Тож бажано, щоб із року в рік прикордонна альма-матер піднімала планку своїх досягнень, аби, як і завжди, бути флагманом системи підготовки кваліфікованих фахівців для відомства. **К**

Володимир Захарчук

січень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

лютий

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

березень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

квітень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

травень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

червень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

КОРДОН

липень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

серпень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

вересень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

жовтень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

листопад

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

грудень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

фото Максима СОРОКИ

На українсько-молдовському кордоні у селі Малоярославець Тарутинського району Одеської області відкрили новий відділ прикордонної служби Білгород-Дністровського загону.

СУЧАСНИЙ ЛІНІЙНИЙ

На початку урочистого заходу Голова Державної прикордонної служби України Петро Цигикал, разом з усіма присутніми, хвилиною мовчання вшанували пам'ять прикордонників, які загинули захищаючи Україну в зоні проведення АТО.

– Це ще один крок на шляху до вдосконалення та посилення системи охорони державного кордону. Тільки на ділянці Білгород-Дністровського загону триває розбудова і реконструкція ще шістьох таких лінійних підрозділів. У зоні відповідальності відділу «Малоярославець» – десятки кілометрів кордону з Молдовою

та автомобільний пункт пропуску. Відтепер персонал відділу виконуватиме свої обов'язки у більш комфортних умовах, а тому сподіваюся, що і з більшою самовіддачею, – сказав на церемонії відкриття голова Державної прикордонної служби України Петро Цигикал.

Також у заході взяли участь керівники Одеської області, начальник Південного регіонального управління Держприкордонслужби України генерал-лейтенант Сергій Косік та представники місцевих органів влади.

“

Це ще один крок на шляху до вдосконалення та посилення системи охорони державного кордону. У зоні відповідальності відділу «Малоярославець» – десятки кілометрів кордону з Молдовою та автомобільний пункт пропуску.

– Безпека у регіоні – це наш спільний пріоритет. Особливо, коли йдеться про облаштування та, безпосередньо, охорону державного кордону. Відкриття нових відділів прикордонної служби – важлива подія також для населених пунктів, що отримують нове дихання. Окрім безпеки, громади можуть розраховувати на додаткові надходження у бюджет та нові робочі місця, – наголосив заступник голови Одеської обласної державної адміністрації Сергій Колебошин.

В оновленому відділі облаштовано сучасний центр управління службою, учбові класи, місця для відпочинку персоналу та організації служби. Підрозділ укомплектований необхідною автомобільною та спеціальною технікою для якісної організації служби. Велику роль у розбудові цього підрозділу відіграла допомога місцевих органів виконавчої влади.

Під час проведення урочистих заходів найкращих прикордонників нагородили медалями та відзнаками Президента України, подякою Прем'єр-міністра України, грамотою Верховної Ради України та іншими державними відомчими нагородами ДПСУ та МВС.

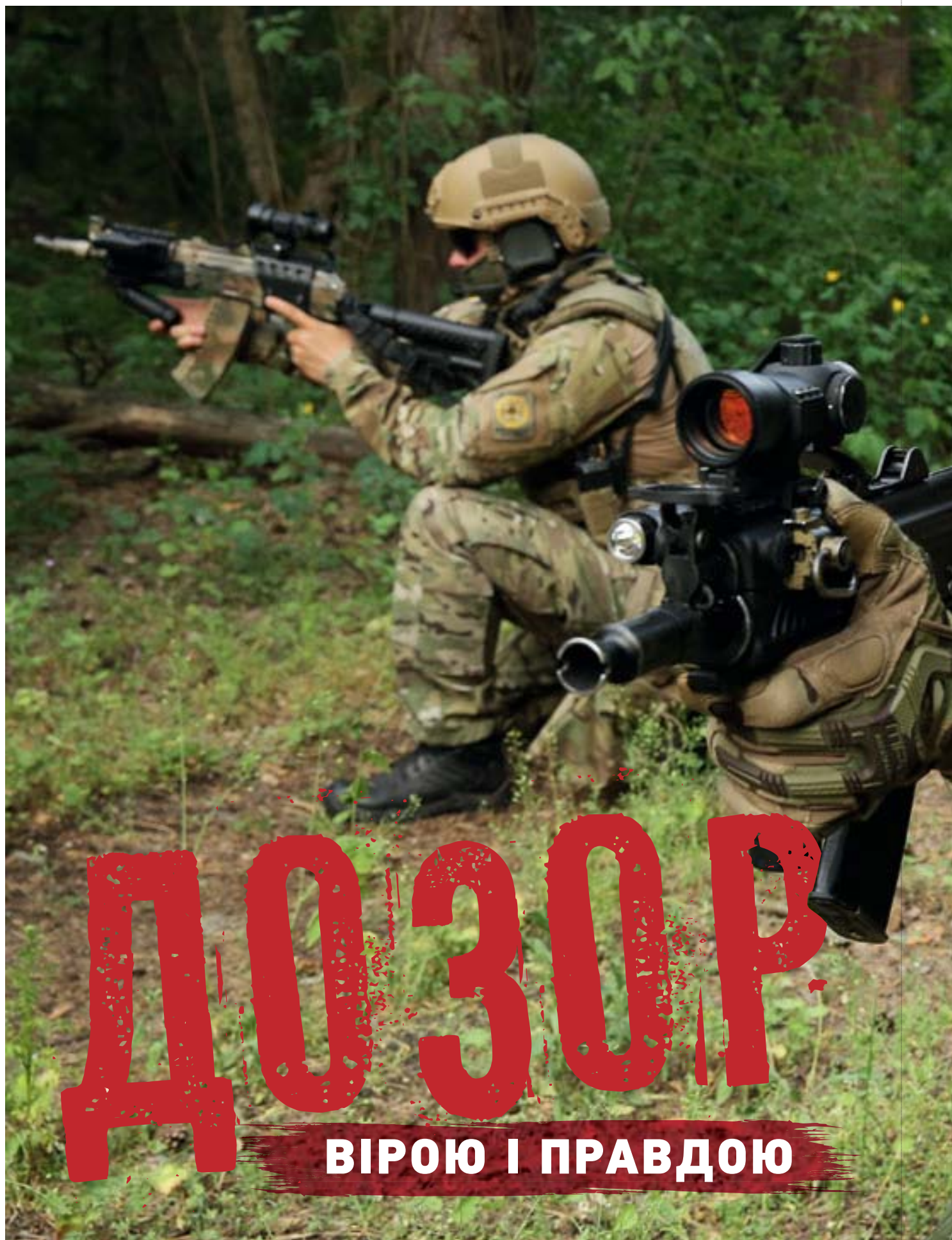
Військовий капелан прикордонників протоієрей Іоан Гуменюк звершив молитву та освятив адмінбудівлі новоствореного прикордонного відділу.

Варто зазначити, що на його облаштування витратили близько 1,4 млн гривень (частину коштів виділила Тарутинська районна державна адміністрація). Розбудова тривала трохи більше року. Відділ «Малоярославець» відповідає сучасним вимогам, а його інфраструктура та технічне забезпечення дозволяє якісно виконувати завдання з охорони державного кордону. Всього у підрозділі будуть проходити службу близько 80 прикордонників. **К**

ІВАН ІВАНЧУК,

ФОТО ОЛЕКСАНДРА ЯКОВЕНКА, КОСТЯНТИНА КІЗИМА

ДО ЗОР

ВІРОЮ І ПРАВДОЮ

Вони їдуть туди, куди інші бояться. Оцінюють загрози, вирішують стратегічні завдання та проводять сміливі місії. Вони мають високу бойову, вогневу, фізичну і психологічну підготовку, працюють в екстремальних умовах із застосуванням спеціальної тактики і засобів. Такі бійці проходять ретельну підготовку, яка покликана відсіяти тих, хто не відповідає суворим стандартам.

Після вторгнення в Україну російського агресора, Держприкордонслужба почала нарощувати військову складову, а саме відновила власний спецназ. Так у керівників регіональних управлінь та прикордонних загонів з'явилися резерви оперативного реагування та дій у нестандартних ситуаціях. Загострення обстановки на кордоні, стихійні лиха, пошук зниклих людей, знешкодження особливо небезпечних злочинців, прикриття найвідповідальніших ділянок рубежу — це їхня робота.

Посольство США в Україні та європейські колеги прикордонників сьогодні надають всебічну допомогу з підготовки особового складу та матеріально-технічного забезпечення мобільних підрозділів.

5 квітня 2002 року за Наказом Голови Державного комітету – Командувача Прикордонних військ України створили «10-й прикордонний загін для виконання спеціальних завдань». Підрозділ забезпечував недоторканість державного кордону на визначених ділянках виключно за рішенням Адміністрації ДПСУ.

Для реагування на сучасні виклики та загрози протягом свого існування спецпідрозділ неодноразово реформувався. У 2003 році, з реорганізацією Прикордонних військ у Державну прикордонну службу, «10-й прикордонний загін для виконання спеціальних завдань» став «10-м мобільним прикордонним загonom».

Зважаючи на обстановку в державі протягом останніх років, він черговий раз пройшов адаптацію під виконання завдань щодо правоохоронного порядку на мирних територіях та дій у зоні проведення АТО. Відповідно і назва підрозділу спецпризначенців у 2017-му змінилась на – 10-й окремий загін оперативного реагування, скорочено – ДОЗОР.

Нині для чіткого визначення спеціальних завдань, функцій та повноважень загону на працюється нова нормативна база.

– Удосконалюється організаційно-штатна структура інших мобільних підрозділів, що передбачає реорганізацію мобільних прикордонних застав у відділи прикордонної служби, – зазначив радник Президента Віктор Назаренко. Також в регіональних управліннях відомства планується введення відділів спеціальних дій, які будуть підпорядковані ДОЗОРу. Відповідно

застосовуються нові підходи щодо комплектування та підготовки персоналу.

З метою формування бійців нової формації, з військовослужбовцями вже проведено низку курсів виживання та практичних довготривалих тренінгів. Зокрема, інструкторами підрозділів спеціального призначення «BORTAC» та прикордонного патруля США – «BORSTAR» протягом двох останніх років, проводились курси: «Виживання за системою «BORTAC», «Планування нічних операцій», «Курс висотної підготовки», «Тактичної медицини», «Планування спеціальних операцій». А також, спецпризначенці прикордонного відомства Республіки Польща провели навчальний практикум «Штурм на морських судах».

Українській ДОЗОР навіть порівняно з колегами з найкращих підрозділів Західної

Європи та Америки є цілком серйозною силою. Спецпризначенців не просто так називають елітою. Кожен з них в реальному вогневому протистоянні вартує кількох звичайних солдатів. Універсальність кожного бійця – серйозна перевага спецназу.

Мало хто знає, однак деякі бійці 10-го мобільного загону є також учасниками та переможцями багатьох спортивних змагань. Так нещодавно в Одесі, Асоціацією Федерації Макотокай карате в Україні, за підтримки 10-го окремого загону оперативного реагування ДПСУ, проведено Відкритий Всеукраїнський турнір з бойового мистецтва. Головною метою заходу було відібрати кращих спортсменів для подальшої участі у Відкритому Європейському Турнірі Карате в Італії. У ваговій категорії до 65 кг боєць ДОЗОРу, володар чорного поясу з позивним «Рись», зайняв перше місце та виборов путівку виступити на міжнародній арені.

ЗА ПЛЕЧИМА ДОЗОРУ ЧИСЛЕННІ ВІДОМЧІ ОПЕРАЦІЇ ТА СПІЛЬНІ З ПІДРОЗДІЛАМИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, А В ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ – УСПІШНІ СПЕЦОПЕРАЦІЇ З ПІДРОЗДІЛАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.

На відкритому Всеукраїнському турнірі з бодібілдингу абсолютним переможцем за версією UBPF та володарем суперкубка «STIMUL CUP» став боєць з позивним «Геркулес». Виступаючи на міжнародних змаганнях «FITPARADE 2017» у Будапешті, він зайняв третє місце у ваговій категорії до 95 кілограмів.

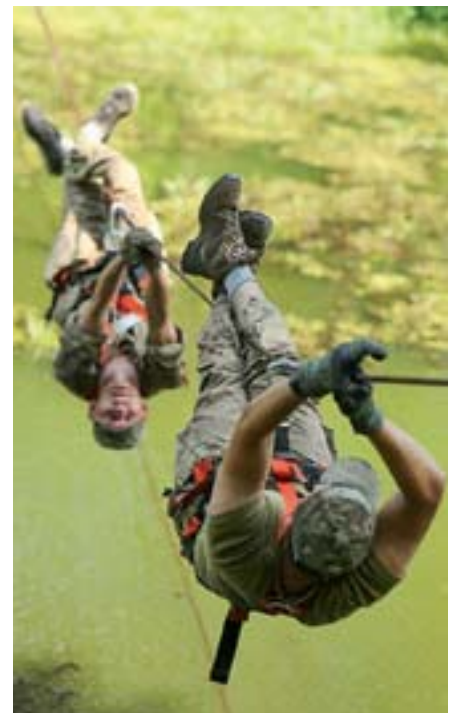
У Футбольній лізі, серед десяти команд різних силових структур, збірна «Прикордонник» ДПСУ здобула першість у турнірній таблиці та стала переможцем Північного дивізіону Футбольної ліги серед учасників АТО. Капітан команди – боєць ДОЗОРу з позивним «Снот» у сезоні забив п'ять голів та один у фінальній грі.

Окрім тренувань та спортивних змагань, персонал загону діє в охороні та обороні державного кодону. Часто виклики надходять за

червоними телеграмами, зміст яких не розголошується. Тож про більшість операцій цього спецпідрозділу ми так і не дізнаємось.

Хоча дещо ми можемо оприлюднити. За підсумками останніх кількох років мобільні групи затримали 129 нелегальних мігрантів, 57 порушників адміністративного законодавства України з прикордонних питань. Саме вони в 11 випадках припинили переміщення зброї, боєприпасів та вибухових речовин. Затримали контрабандних товарів на загальну суму понад два мільйони гривень.

За плечима ДОЗОРу численні відомчі операції та спільні з підрозділами Служби безпеки України, Національної поліції, а в зоні бойових дій – успішні спецоперації з підрозділами Збройних сил України. Практично весь особовий

склад окремого загону оперативного реагування пройшов випробування у зоні АТО та має бойовий досвід. За успішне виконання поставлених завдань військовослужбовці неодноразово відзначались державними нагородами.

На жаль, загин має і втрати. 11 липня 2014 року в районі села Зеленопілля Свердловського (з 2016 року – Довжанського) району Луганської області російсько-терористичні угруповання обстріляли з реактивної системи залпового вогню БМ-21 «Град» базовий табір українських військових. Унаслідок обстрілу загинули 30 бійців ЗСУ та семеро військовослужбовців ДПСУ, серед них інспектор прикордонної служби I категорії – начальник групи відділення спеціальної техніки 10-го мобільного прикордонного загону, старший сержант Василь Поляков. Військовослужбовець нагороджений орденом «За мужність» III ступеня посмертно. **К**

НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

«...Жовтень 2014-го. Село Піски. На той час проходив службу в складі 95-ї автомобільної бригади. Вже звичайна, навіть рутинна, робота. Формуємо колону з кількох бетерів. Завантажуємо б/к, воду, сухпаї... Далі найважчий етап. Чекаємо поки стемніє. Інтенсивність ворожого вогню трохи стихне і гайда... Нарешті в радіейці чути голос Майка – „Ленточка, на старт!“. Займаємо місця в броні і тонемо в клубах сивого диму. Тепер головне – добратися до терміналу ДАПу, не натрапити на фугас і не дати себе розстріляти. Інакше хлопці залишаться без надії і можливості тримати оборону...

Лише кілька кілометрів відкритої місцевості – дорога життя. Тут все залежить від навиків водія і швидкості реакції кулеметника...».

ВАЛЬТЕР, нині боєць ДОЗОРу

«...Пам'ятаю, в 2014-му, під час спільного розвідувально-пошукового рейду з підрозділами ЗСУ, поблизу пункту пропуску «Довжанський», підрив на фугасному заряді свого БТР-80. Я був у ньому в якості командира. Зверху на броні 12 осіб десанту, яких під час вибуху розкидало метрів на 15 – 20... Контузії, переломи, забої, рвані рани, але того разу, Богу дякувати, всі залишилися живі...».

ТАРАКАН, боєць ДОЗОРу

«...2014-й був «спекотним». Ми з товаришами по взводу, в складі 79-ї автомобільної бригади, здійснювали прикриття на одному з напрямків біля пункту пропуску «Маринівка». Зайняту висоту, жартома, назвали «Дві цицьки», бо вона мала два рівнозначні виступи. Завданнями було утримувати висоту та не допустити прориву колон техніки зі сторони Російської Федерації. 16 днів тримали оборону. По нас працювала ворожа арта різного калібру... Боєприпаси закінчувалися. Підвозу б/к не було, оскільки всі шляхи були відрізані. Щодня ворог намагався прорвати оборону і пройти точку, але всі спроби закінчувались невдачами...».

ВЕТЕР-30, нині боєць ДОЗОРу

«...Перший постріл завжди неочікуваний. Абсолютно байдуже з чієї сторони полетіла куля. В цю мить по тілу розбігаються мільйони холодних босих мурашок. Пульсує адреналін, який мобілізує тіло на надлюдські можливості. Мозок в стресовій ситуації підключає всі свої резерви, видаючи сотні рішень і можливих розв'язків подій...

Травень 2014-го. З пацанами посилювали відділ прикордонної служби «Станиця-Луганська». Дещо нестандартне, до того часу, посилення (*посміхається*)... Приблизно о 20:00 підвечеряли і, кожен зі своїми думками, порозбрідалися, щоб кімарнути. Але ж ні... Думки про сон пропали самі собою, коли почулись крики чергової служби: «нас оточують!!!...». Кинувши оком з другого поверху, побачили до двохсот озброєних чоловіків і техніку, яка підтягувалась. А вже за хвилин 10 – 15 по нам почало працювати ПК, а далі – гранатомети та інша стрілецька зброя (*розсіяним поглядом дивиться у вікно*)... Бій тривав приблизно з 22:00 до 07:00 наступного дня... Ми вистояли і дали гідну відсіч... Зранку залишки сепарів, піджавши свої смердючі піджарені хвости, порозбігалися...».

ГАНС, боєць ДОЗОРу

**ЦІ УРИВКИ СПОГАДІВ,
ЯК НЕВИЛКОВНА
ХВОРОБА, БУДУТЬ
ЯТРИТИ ДУШІ БІЙЦІВ, ЩО
ПОВЕРНУЛИСЬ ЖИВИМИ
З ПАЦІ НЕГОЛОШЕНОЇ
ВІЙНИ. ОДНАК ЦЕ ІСТОРІЯ
У ЧИСТОМУ ВИГЛЯДІ,
СВІДКАМИ І ГОЛОВНИМИ
ГЕРОЯМИ ЯКОЇ МИ Є.**

«Літо. Літечко 2014-го. Довжанський... Незабутній смак консервів, які виймаєш зі згорілої техніки..., маленькі радощі – голос рідних з телефонної слухавки... Бойові втрати... Головний принцип життя полягав у тому, щоб вижити..

Регулярні мінометні обстріли. Деколи можна було звирятати годинник, особливо вночі. Навколо втомлена і спалена земля. На перекритті пункту пропуску щоразу добавлялись сотні нових дірочок і діромах, ніби нічне зоряне небо... Окрема тема – зірки на плечах. Їх там не було. Всі намагались виживати як єдиний організм і підтримували один одного, незалежно від військового звання чи рангу. В одному "котлі варились". І одна ціль – повернутись живими...».

СОВА, боєць ДЗОЗРу

«Я, ще з юних років любив куховарити. А в армії не став цього приховувати, і вгадайте, на яку посаду мене призначили?... (посміхається)

Друге діло – польова кухня і приготування їжі на війні. В бою разом з викидом адреналіну солдат втрачає неймовірно багато енергії, яку необхідно поповнювати. Ти не знаєш, як надовго затихли постріли та вибухи, і в стислі терміни "шаманіш" попоїсти. Деколи з нічого, точніше, з того, що попадається під руку. Специфіка військового кухаря в тому, що коли йде бій – ти боєць, а коли затишшя – кухар.

Довжанський. ММГ № 5. Напередодні свята – Дня військово-морських сил полетіли «подарунки» у вигляді артилерійського обстрілу. На той час, вже приблизно тиждень, я вправлявся сам, оскільки мій помічник по кухні був поранений. Саме збирався приготувати вечерю. Мала бути кашка. Але знову «засвістило». Один зі 120-міліметрових попав у польову кухню. Її розірвало. Ось вам і «пекельна кухня». Далі стало важче. Доводилось копати ями, щоб розпалити багаття і бодай щось приготувати. Хліба і сухарів вже не було, але ділились тим, що мали. Так йшли дні, тижні. Провіант закінчувався. Всі шляхи відрізали... Нарешті гідрозділи ЗСУ прорвали нам коридор для виходу. Нарешті... Але вийшли не всі...».

КОК, нині боєць ДЗОЗРу

«Хлопці часто дають зброї імена. Хтось дає ім'я коханої, хтось порівнює з предметами побуту... хто як. І я не виключення. Свій 7,62-мм ПКМ назвав «Зінгер», як швейна машинка, бо «строчить» добре.

Це було восени 2014-го. Наша група отримала наказ перевірити дорогу на напрямку Маріуполь-Новоазовськ. Обрали позицію, замаскувались. З настанням темряви вийшли в розвіддозор. Пройшли метрів 700, як раптом, по радєйці, отримали команду "залагти". І дійсно, за декілька хвилин із "сірої зони" виїхав силует автомобіля без розпізнавальних знаків та з вимкненими фарами. Щось, типу „Газель”. З відносно невеликою швидкістю, він проїхав повз нас у бік місця зосередження основної групи. Наряд залишився непоміченим. Раптом автівка звернула на польову дорогу і зупинилась. Нічого доброго це не віщувало, тому я прийняв рішення повернути склад дозору до основних сил. Натомість сам знайшов вигідну позицію для ведення вогню. Розташувався на пагорбі, якраз між нашими хлопцями і невідомо ким. Не встиг віддихатись, як побачив вогневий контакт. За лічені секунди полетів перший постріл з РПГ. Снаряд, дякуючи Господу Богу, не влучив. Сепарські гранатометники видали свою позицію, а тому саме час пускати в роботу свій "Зінгер". Насипав від душі, щоб дати можливість своїм оговтатись. Перша стрічка полетіла. Зрозумів, що треба міняти позицію, бо теж "засвітився". Перебіг. Вмостився. Коли побачив влучний постріл з гранатомета нашими бійцями, це мене неабияк надихнуло. Вороже авто спалахнуло. Я пустив у хід другу стрічку. Вогнем ми відтіснили залишки сепарської піхоти і, ті, хто не пішов на побачення з дияволом, порозбігались. Стихли постріли і крики, але «Зінгер» ще з годину часу поглядав на поле бою. «Дали угля», так би мовити...».

МАКС, боєць ДЗОЗРу

Записав Андрій ПОЛІЩУК

ЧОРНО-ПРИВАТ

ЗЕМЛІ ПРИКОРДОННЯ: ФАБУЛА ПРОБЛЕМИ

Нещодавно український інформаційний простір вибухнув гучною заявою головного військового прокурора, який наголосив, що на Закарпатті існує 150 кілометрів кордону з Угорщиною, який є приватним. За словами високопосадовця, така ситуація існує у цьому регіоні вже понад десять років. Анатолій Матіос наголосив, що ці землі перебувають у приватному розпорядженні й українські прикордонники не можуть контролювати там ситуацію, адже хазяї не стільки ведуть там господарські чи сільськогосподарські роботи, скільки у різний спосіб заважають охоронцям кордону виконувати їхні функції. На думку пересічного громадянина, ця новина дійсно сенсаційна. Однак спробуємо розібратися у цій ситуації.

БІЛІТИ

ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

Говорячи про приватний кордон, військовий прокурор скоріше за все мав на увазі кордон з Угорщиною. Це ділянка відповідальності Мукачівського загону, завдовжки у 137 кілометрів. Насамперед необхідно зазначити, що на всій її протяжності немає жодного сантиметра межі державної землі, який би не контролювався українськими прикордонниками. Наряди виходять на охорону спільного з Угорщиною кордону, існує та вдосконалюється система інженерно-технічного облаштування, що крім усього включає контрольню-слідову смугу, різноманітні інженерні споруди тощо.

Водночас у цьому регіоні справді існують ділянки, де місцева влада протягом

останніх років передала в користування чи довготривалу оренду чималу кількість землі, яка знаходиться поруч з інженерно-технічними спорудами або самим кордоном.

Необхідно зауважити, Мукачівський прикордонний загін не було попереджено про те, що ділянки біля держрубежу передаються у користування іншим особам, що є, безумовно, порушенням існуючих норм. Проте прикордонники не стали сторонніми спостерігачами у цьому процесі. Як тільки стало відомо, що землі, які знаходяться впритул до інженерно-технічних споруд, або на яких розташована прикордонна інфраструктура, були передані у приватне користування, правоохоронці негайно відреагували на цю ситуацію, звернувшись із низкою позовів у судові інстанції.

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

З огляду на ситуацію, необхідно зробити невеличкий екскурс в історію та вивчити юридичне поле, яке регламентує право прикордонного відомства на користування землями, що прилягають до державної межі.

Загальна протяжність українського кордону становить приблизно 6993 кілометри. На момент набуття незалежності наша держава успадкувала 1391 кілометр межі колишнього СРСР з нашими західними сусідами: Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Ці ділянки були повністю облаштовані в інженерному плані, а земля, розташована впритул до кордону, належала Прикордонним військам СРСР.

Privat

Крім того, у молодій державі з'явилися кордони з колишніми союзними республіками: Росією, Молдовою та Білоруссю. Протяжність нових і на той момент необлаштованих ділянок склала 4602 кілометри.

1994 року Уряд України прийняв постанову, в якій затверджувалася пропозиція прикордонного відомства (на той момент Державний комітет у справах охорони державного кордону) про залишення за Прикордонними військами земельних ділянок, на яких розміщено прикордонні інженерні та оборонні споруди, застави, комендатури та інші підрозділи, а також стрільбища і навчальні поля. Крім того, Держкомкордону пропонувалося внести у тримісячний термін до відповідних місцевих Рад пропозиції щодо відведення у постійне користування Прикордонним військам уздовж державного кордону земельної смуги завширшки 30–50 метрів для облаштування держзубежу. Цей урядовий документ, по суті, дублював норми Постанови Ради Міністрів СРСР від 1983 року. Саме вона закріпила право Прикордонних військ КДБ СРСР на безстрокове користування земельними ділянками для облаштування інженерних загороджень, прикордонних доріг, просік, мостів тощо.

1 серпня 2003 року набрав чинності Закон «Про Державну прикордонну службу України». Одна зі статей цього документа на-

НА СЬОГОДНІ ВЗДОВЖ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ У ПРИВАТНІЙ ВЛАСНОСТІ, КОРИСТУВАННІ АБО ОРЕНДІ ФІЗИЧНИХ ЧИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПЕРЕБУВАЄ 1673 ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ. НАЙБІЛЬШ КРИЧУЩА СИТУАЦІЯ НА ДІЛЯНЦІ ЛУГАНСЬКОГО ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ, ДЕ У ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ ПЕРЕДАНО 1272 ДІЛЯНКИ.

дає відомству право одержувати і використовувати земельні ділянки для розміщення, крім іншого, й стаціонарних технічних засобів та інженерних споруд на державному кордоні України.

Наприкінці цього ж року набув чинності Закон України «Про використання земель оборони». Одна зі статей цього документа, яка має назву «Зони особливого режиму використання земель», визначає, що уздовж державного кордону України встановлюється прикордонна смуга, в межах якої діє особливий режим використання земель. Ці ділянки та інші землі, необхідні для облаштування та утримання інженерно-технічних споруд і огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій та інших об'єктів, надаються в постійне користування військовим частинам Державної прикордонної служби України. Іншими словами, згідно з буквою закону, ділянки, на яких збудовано вищезазначену інфраструктуру, належать до земель оборони і не можуть перебувати у приватній власності.

Підбиваючи підсумки, без вагань можна стверджувати, що в українському законодавстві існують чіткі правові норми, які регламентують використання прикордонним відомством земельних ділянок уздовж державного кордону для забезпечення його надійної охорони.

ФЕМІДА У ДІІ

Та все ж повернемося до ситуації, яка склалася у Закарпатті. Щоб надати беззаперечні докази своєї правоти, фахівці Мукачівського загону провели копітку роботи, активно працювали в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України, галузевому державному архіві прикордонного відомства та інших архівних установах. І результат не забарився.

На сьогодні співробітники Держприкордонслужби у взаємодії з прокуратурою

Нині найбільше занепокоєння у правоохоронців викликають ділянки кордону, які перебувають у полі відповідальності відділів прикордонної служби «Лужанка» та «Солотвино». У першому випадку приватні особи отримали майже 53 га землі, у другому – майже 90 га землі, переданих у довгострокову оренду на 49 років. За словами старшого юрисконсульта Мукачівського прикордонного загону молодшого лейтенанта юстиції Ярослава Середнього, сьогодні на стадії апеляцій-

Днями в рамках робочого візиту по Закарпатській області Міністр закордонних справ України Павло Клімкін побував на українсько-угорському кордоні, в тому числі й на ділянках, які були незаконно передані у приватну власність. Переконавшись в надійності охорони державного кордону, високопосадовець висловив неприпустимість того, що землі оборонного значення були незаконно передані у приватну власність. Крім того, Павло Клімкін наголосив, що він задоволений організацією служби співробітниками Держприкордонслужби та зазначив, що ініціюватиме забезпечення прикордонників новітніми технічними приладами для охорони кордону. Після огляду «зеленої ділянки» кордону, Міністр ознайомився з роботою охоронців рубежу у пункті пропуску «Лужанка», наголосивши на необхідності розбудови та удосконалення інфраструктури на кордонах із нашими європейськими партнерами.

Закарпатської області у законний спосіб вже повернули у державну власність 34 земельні ділянки загальною площею понад 132 гектари, які належать до сфери відповідальності Мукачівського загону.

Крім того, правоохоронцями було подано відповідні позови до Берегівського районного суду Закарпатської області стосовно фізичних осіб, а також Головного управління Держземагентства в Закарпатській області, Берегівського районного управління юстиції про повернення у державну власність земельних ділянок з незаконного володіння. Також Мукачівським прикордонним загonom спільно з військовою прокуратурою Ужгородського гарнізону, подано позов до суду щодо оскарження незаконних рішень про передачу у довгострокову оренду майже 90 гектарів земель, розташованих у безпосередній близькості до кордону. Ці справи призначені до судового розгляду.

У цьому аспекті необхідно зазначити, що коли судові процеси на Закарпатті набрали масштабних обертів, офіцеру-прикордоннику, юристу за фахом, який збирав інформацію з цієї теми і представляв інтереси відомства у суді, спалили його автомобіль. Це була своєрідна помста за результати судових рішень, адже прикордонне відомство в особі Мукачівського загону виграло всі без винятку суди першої інстанції.

ного розгляду знаходиться справа, по якій проходять 18 земельних ділянок, а дві справи – на стадії касаційного розгляду у Вищому спеціалізованому суді з розгляду цивільних і кримінальних справ. Немає сумнівів, що і ці ділянки вже найближчим часом повернуться у державну власність.

НА ПАРИТЕТНИХ ЗАСАДАХ

Необхідно відмітити, що проблема передачі земель уздовж кордону приватним особам притаманна не тільки Закарпаттю. Ці питання існують практично на всіх ділянках українського рубежу. Тільки підхід до цієї проблеми буває діаметрально протилежний. Наприклад, поглянемо на Чернігівську область. Поблизу населеного пункту Сеньківка збігаються кордони трьох країн: України, Білорусі та Росії. І саме у цьому місці рівно чотири роки тому – 13 листопада 2013 року – офіційно стартував демаркаційний процес між Україною та Білоруссю.

– Землі поблизу державного кордону тут теж були розпайовані, – згадує Сеньківський сільський голова Юрій Голован. – Люди з селищ району використовували ці ділянки як пасовища або ріллю. Однак все змінив 2014-й рік. Спочатку ніхто з односельців не хотів вірити, що по той бік кордону знаходиться ворог, адже у пере-

Нагадаємо, що у листопаді на Закарпатті прикордонники спільно з підрозділами МВС та працівниками військової прокуратури провели масштабну спецоперацію із залученням бронетехніки та авіації. Зокрема, у трьох районах області було проведено 100 одночасних обшуків з документування протиправної діяльності організованої групи осіб, що незаконно відчужили прикордонну смугу у 140 га та займалися реалізацією наркотиків.

важній більшості у російському прикордонні мешкають близькі та далекі родичі, друзі та знайомі. Однак криваві події на Донбасі кардинально змінили погляди майже всіх.

Звичайно, місцева влада, як то кажуть, пішла в люди. У селах проводили зібрання, пояснювали ситуацію, переконували людей. І коли почали споруджувати поблизу держрубежу інженерні споруди, селяни дали згоду у добровільному порядку передати свої

наділи у державну власність. Замість земель поблизу кордону селянам пропонували ділянки з резерву. Кожен залишився задоволеним. Проблемних питань ми не маємо, – резюмує Юрій Васильович.

– Люди з розумінням поставилися до ситуації з розпайованими землями вздовж кордону, – коментує ситуацію голова Горднрянської районної державної адміністрації Світлана Ященко. – Необхідність посилювати обороноздатність держави – вимога часу. Тому з населенням було проведено роз'яснювальну роботу, вся система державного управління району була задіяна у цьому процесі. Адже ми влада, ми працює-

мо на благо людей. Водночас благополуччя району залежить від надійності захисту кордону, який проходить зовсім поруч. З місцевими мешканцями всі питання погоджено, проводиться інвентаризація земельних ділянок, пропонуються різні варіанти заміни, більшістю мешканців прикордоння написано відповідні заяви. На обороноздатність держави у сучасних умовах суттєво впливає фактор часу, тому було вирішено, що фінансові питання, пов'язані з переоформленням землі, вирішуватимуться поступово, а роботи зі спорудження прикордонної інженерної інфраструктури проводитимуться без зволікань.

От такі настрої у мешканців Чернігівщини. Немає судових позовів, а існує чітке розуміння державних пріоритетів над власними забаганками. З іншого боку, місцева влада шукає вихід із ситуації, зустрічається з людьми та пропонує альтернативу. Усі усвідомлюють, що благополуччя людей і мир на рідній землі залежать від захищеності кордону.

ЮРИДИЧНА БАЗА ТА ФІНАНСУВАННЯ

Усі експерти в один голос стверджують, що для вирішення проблеми, пов'язаної з відведенням земель для інженерно-технічного облаштування прикордонної інфраструктури необхідно рухатися двома основними шляхами: юридичним і фінансовим. Так, потреби Державної прикордонної служби полягають у відведенні 8182 земельних ділянок загальною площею 13228,3 гектарів землі. На перший погляд, це величезні показники, але потрібно враховувати, що загальна протяжність українських кордонів одна з найбільших у Європі – майже сім тисяч кілометрів.

Для оформлення такої кількості землі на сьогодні необхідно виділити з державного бюджету більше ніж 462 млн гривень. Так Західне регіональне управління потребує понад 290 млн грн, Південне – 160 млн грн, Східне – 9,9 млн грн, Північне – 3,78 млн грн, Азово-Чорноморське – 160 тисяч гривень. Для порівняння: Державна прикордонна служба протягом останніх п'яти років для оформлення права власності користування земельними ділянками отримувала щороку

ГРУПОЮ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ ЗА ІНІЦІАТИВИ НАРДЕПА СЕРГІЯ РУДИКА НА ПОЧАТКУ ВЕРЕСНЯ ПОДАНО ДО АПАРАТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ ПРОЕКТ «ЗАКОНУ ПРО ЗМІНИ ДО ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ДЕРЖКОРДОНУ УКРАЇНИ», ЯКИЙ ПЕРЕДБАЧАЄ НАДАННЯ ПРИКОРДОННОМУ ВІДОМСТВУ В ПОСТІЙНЕ КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ СМУГИ ЗАВШИРШКИ НЕ МЕНШЕ 50 МЕТРІВ УЗДОВЖ КОРДОНУ.

лише 150–200 тисяч гривень. Тому відсутність належного фінансування та незаконні рішення органів влади на місцях про передачу окремих ділянок у власність фізичним і юридичним особам суттєво ускладнили юридичне оформлення землекористування для органів охорони державного кордону.

Щодо загальної ситуації, то на сьогодні вздовж державного кордону у приватній власності, користуванні або оренді фізичних чи юридичних осіб перебуває 1673 земельні ділянки. Найбільш критична ситуація на ділянці Луганського прикордонного загону, де у приватну власність передано 1272 ділянки. На Львівщині таких ділянок 326, на ділянці Мукачівського загону – 34, Чопського – 24, Луцького – 13, Ізмаїльського – 3. Одна проблемна територія існує на ділянці Одеського загону Морської охорони. Їхні власники відмовляються в добровільному порядку надавати землю під інженерно-технічне облаштування кордону. Тому органи відомства ведуть претензійно-позовну роботу. На користь держави вже повернуто 48 ділянок, а в процесі розгляду – 69 справ щодо повернення земель прикордоння у державну власність.

Що ж стосується юридичного аспекту, то за твердженням фахівців, необхідно вирішити декілька важливих питань. По-перше, завершити демаркацію кордону з Росією та Білоруссю. По-друге, нормативним актом визначити розмір земельної смуги, вздовж лінії держрубежу, яка надається в постійне користування органам Державної прикордонної служби та врегулювати усі аспекти відведення відомству земельних ділянок через передачу їх у користування, викуп або відчуження. По-третє, здійснити інвентаризацію земельних ділянок.

Варто відмітити розроблений спільно з МВС законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення інженерно-технічного облаштування та утримання державного кордону». Також групою народних депутатів за ініціатиби нардепа Сергія Рудика на початку вересня подано до апарату Верховної Ради проект «Закону про зміни до законодавчих актів щодо забезпечення охорони держкордону України», який передбачає надання прикордонному відомству в постійне користування земельної смуги завширшки не менше 50 метрів уздовж кордону.

Тобто, проблема земельних ділянок уздовж кордону поступово вирішуватиметься. Прийматимуться відповідні законодавчі акти, бюджет забезпечить відповідне фінансування, а суди обов'язково приймуть із цього питання справедливі рішення. Головне, щоб кожен мешканець прикордоння зрозумів, що його благополуччя та мирний сон цілком залежать від надійної охорони державного кордону. **К**

Андрій КУЧЕРОВ

Уявіть, що ворог прорвав оборону, вся техніка знищена, ви заблукали на лінії фронту супротивника чи втекли з табору військовополонених або всіх, окрім вас захопили у заручники в миротворчій місії. І дайте відповідь на запитання: у будь-якій з наведених ситуацій ви точно знаєте перший і наступні кроки?

Без практичної підготовки і теоретичних знань неможливо відірватися від ворога на його території. Тому добре було б вивчити основні алгоритми виживання та вміти спланувати свої дії за непередбачених обставин.

Для бійця або підрозділу, які мають ухилитися від сил противника, план «ЕРА» є цінним документом. Evasion Plan of Action – частина програми S.E.R.E. (Survival, Evasion, Resistance and Escape), створеної Військово-повітряними силами США наприкінці Другої світової війни. Сьогодні S.E.R.E.&C.S.A.R. – система підготовки елітних американських, британських та ізраїльських підрозділів спеціального призначення.

Тож, як не потрапити у полон, уникнути ворожих обстрілів і повернутися живим до своїх розповів український інструктор Міжнародного Антитерористичного центру Спеціальної підготовки і Школи виживання S.E.R.E.&C.S.A.R., співавтор Бойової системи виживання для підрозділів МО, СБУ, МВС, учасник бойових дій В'ячеслав АНДРІЄНКО.

В'ячеслав АНДРІЄНКО

«ЕРА»

АКСІОМИ ПОРЯТУНКУ

Evasion Plan of Action ШАНС ЛИШИТИСЯ ЖИВИМ

«SAFE»

Планування і дії за програмою ухилення «ЕРА» потребують розробки плану місцевості методом «SAFE» – Safe area for evasion – безпечна територія для ухилення. У цьому сегменті важливу роль відіграють знання з військової топографії, орієнтування та навігація.

Мапи, якими користуються в армії, зазвичай мають масштаб 1:100000. Вони найточніші та містять всю необхідну інформацію. Є також більшого масштабу: 50000 та 25000, проте це велика рідкість і місцевість на них може бути застарілою.

Отже, що має бути у «СЕЙФІ»? Усі контрольні точки й аварійні азимуту на маршруті. Американцям перед операцією видають вже надруковану мапу на вініловому аркуші з нанесеною загальною обстановкою. У них досить маленький масштаб, проте зорієнтуватися можна.

Якщо ж ви самостійно зібралися готувати таку мапу, використуйте масштаб 1:100000 для нанесення детальної інформації. Най-

кращий варіант – малювати жіночими олівцями для очей. Вони якісно пишуть на тканинах і не стираються. Це може бути шматок бавовни, наприклад хустинка. Синтетика порветься швидше.

Головне завдання – нанести аварійні азимуту за напрямком руху. Кутовий вимір знаходиться між орієнтиром (державний кордон, ріка, дорога, стовпи тощо) і північчю.

Берете азимут від півночі на місцевості і йдете по ньому. Якщо ви знаходитеся на території противника, малюйте магістральні траси, місцевість із союзниками, дружніми силами, місцями поповнення запасів. Якщо маєте лінійний орієнтир, такий як ріка, це джекпот, адже ви зможете швидше добратися до місця призначення.

Відкриті ділянки, такі як сільськогосподарські поля, великі вирубки, пункти під контролем противника, військові бази, склади також відмічаємо у «Сейфі» і обходимо стороною. А тканину можна використовувати окрім того, як хустку чи мапу, якщо вона білого кольору – сигналом, а також як фільтр для води.

СКАУТСЬКІ СЕКРЕТИ

Коли йдете за азимутом, не забувайте про компас. Кожного разу, перевіряючи показання на пристрої, шукайте орієнтир на місцевості, розташований на лінії вашого азимута. Швейна голка стане у пригоді, якщо немає компаса. Намагнітьте її, провівши кілька разів по волосю – весь час в одному напрямку. Покладіть голку на лист дерева або на папір і опустіть в калюжу або посуд із водою. Голка розвернеться у напрямку північ – південь. Щоб визначити, де північ, а де південь, подивіться на сонце. До полудня воно буде в східній частині неба, а після – в західній. Не забувайте, що голка дуже швидко втрачає свій заряд – її потрібно буде знову потерти об волосся, щоб намагнітити.

Теоретично, користуючись картою і компасом, ви можете спокійно йти до місця свого призначення. Однак на незнайомій місцевості все не так просто. Найчастіше, рухаючись за азимутом, ви будете натикатися на перешко-

НЕОБХІДНЕ СПОРЯДЖЕННЯ І АПТЕЧКУ СЛІД ЗБИРАТИ, ВРАХОВЮЧИ ФІЗИКО-КЛІМАТИЧНІ ФАКТОРИ: ТЕМПЕРАТУРУ І ВОЛОГІСТЬ ПОВІТРЯ, ОПАДИ І ВПЛИВ СОНЯЧНОЇ РАДІАЦІЇ, ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ВИБІР НЕОБХІДНОГО ОДЯГУ, ВЗУТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ЕКІПІРОВКИ.

ди – яри або пагорби. Якщо місцевість добре проглядається, то ви просто оминіть перешкоди і йдіть далі, але в інших випадках можна легко збитися зі шляху, тому ви повинні освоїти описану нижче методику.

Станьте так, щоб ваш погляд був звернений строго за азимутом. Тепер поверніть на 90° у тому напрямку, де зручніше за все обходити перешкоду. Ідіть визначеним шляхом, рахуючи кроки. Коли перешкода залишиться позаду, знову поверніться на 90° – тепер ви підете паралельно попередньому курсу. Пройдіть вперед і, коли це буде зручно, ще раз поверніть на 90°. Так ви будете рухатися в бік лінії початкового азимуту. Відрахуйте потрібне число кроків і знову поверніть на 90° – тепер ви на вірному напрямку.

ВИКЛАДАЧІ S.E.R.E. НАГОЛОШУЮТЬ

- 1000 днів ухилення є кращими, ніж один день у полоні.
- Використовуйте темряву, щоб відпочити та вивчити свою мапу. Для кращого запам'ятовування маршруту ухилення вам слід зробити його малюнок, який має легко знищуватися при захопленні.
- Пересувайтеся лісом, навіть якщо це значно довший маршрут. Уникайте сіл, не перетинайте мости та не ходіть по залізничним лініям.
- Частіше зупиняйтеся, прислухайтеся й нюхайте повітря. Якщо ви не впевнені, чи є перед вами ворог, поверніться і обійдіть навколо.
- Пийте воду! Використовуйте кожну нагоду, щоб випити та наповнити пляшки для води. Чим більше пітнієте, тим більше потрібно вживати води.
- Не залишайте слідів. Не перевертайте каміння та не ламайте гілки дерев. Будьте уважні, коли ховаєте свої відходи.
- В лісостеповій зоні середньої смуги взимку особливу увагу варто приділити способам обігріву, будівництву укриттів і особливостям пересування по снігу.
- Необхідне спорядження і аптечку слід збирати, враховуючи фізико-кліматичні фактори: температуру і вологість повітря, опади і вплив сонячної радіації, від чого залежить також вибір необхідного одягу, взуття та елементів екіпіровки.
- Вивчивши флору і фауну, зробіть висновки про придатних для харчування тварин і рослини, способи їх пошуку, вистежування, розпізнавання і приготування. Взимку у лісостеповій зоні це, здебільшого, підлідна рибалка і полювання за допомогою пасток.
- Аналізуючи джерела видобутку води, згадайте про способи її очищення, знезараження. Комплектуючи аптечку, врахуйте ще фактори можливих захворювань. Беріть збільшений запас засобів проти термічних впливів дегідратації внаслідок порушення водно-солевого балансу і засоби догляду за шкірою з метою обробки незахищених ділянок тіла від впливу холоду та ультрафіолету. Також збираючи аварійний комплект не забудьте про засоби для боротьби з фізичним болем, голодом, спрагою.

«SOP»

Планування і конкретні дії за планом ухилення включають ретельну підготовку, аналіз багатьох факторів, на основі яких приймаються рішення.

Для планування різних операцій в НАТО передбачена стандартна операційна процедура «SOP» – Standart (Standing) Operation Procedure: розмір груп ухилення, комунікація в групі і між групами, забезпечення необхідним обладнанням, порядок дій на небезпечних територіях, способи аварійної сигналізації, негайні дії в аварійних ситуаціях, процедури об'єднання з дружніми силами, рятувальне обладнання та порядок його застосування, заходи безпеки при переміщенні і в місцях відпочинку, а також точки збору.

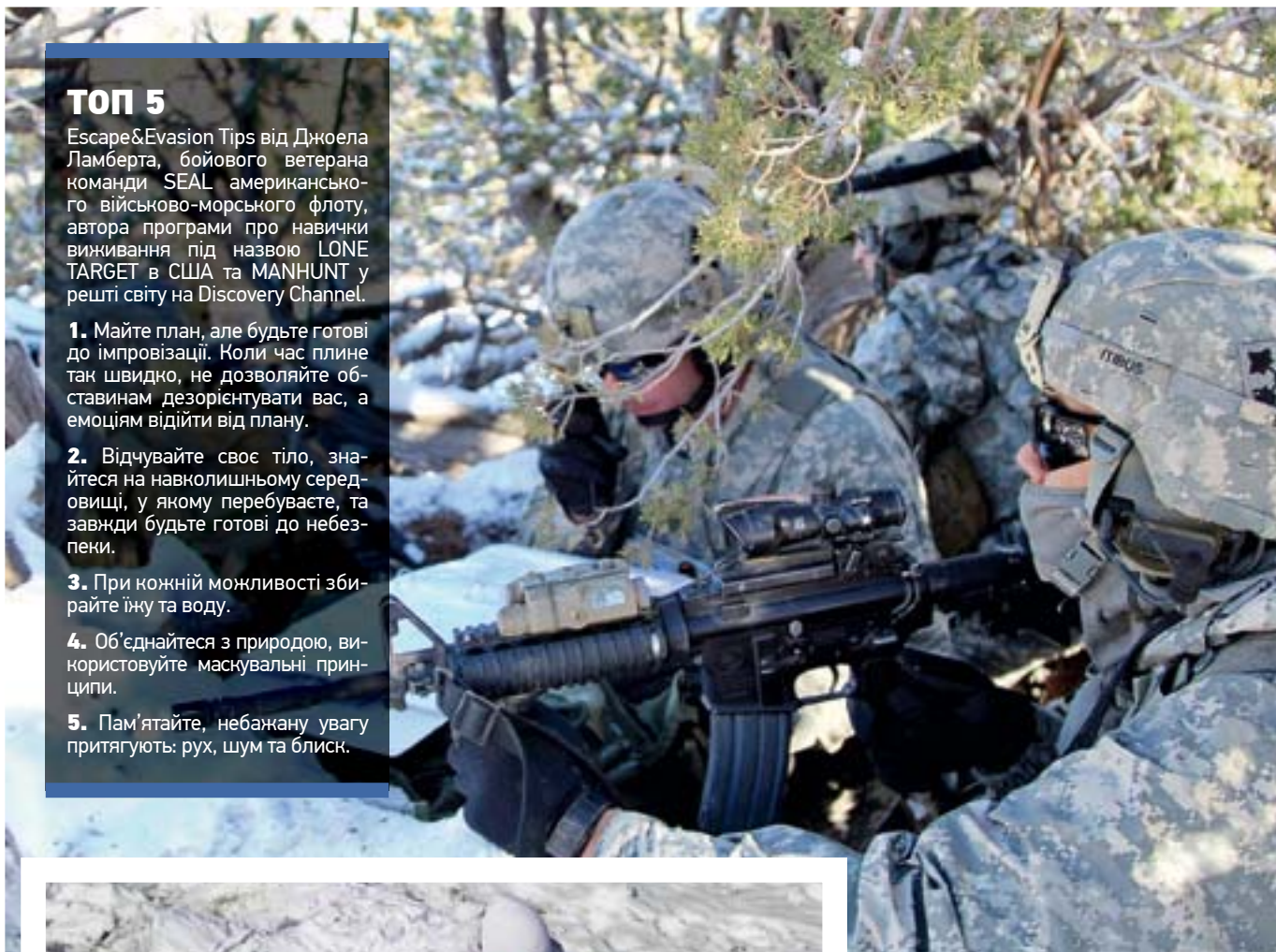
«SOP» визначається на основі факторів:

- **M – mission** (завдання)
 - **E – enemy** (відомості про противника)
 - **T – terrain** (відомості про місцевість)
 - **T – troops** (відомості про свої війська)
 - **T – time** (тимчасові рамки операції)
 - **C – civilian** (відомості про місцевих жителів в районі операції і порядок взаємодії з ними).
- Відповідно до вищезазначених факторів METT-TC, кожен підрозділ складає окремо для себе план дій на випадок непередбачених ситуацій щодо ухилення від противника – «ЕРА» (Evasion Plan of Action). Добре продуманий план «ЕРА» – шанс лишитися живим. Залежно від потреб, місцевості, виду військової операції, можливостей та наявних ресурсів цей порядок дій буде різним. Як приклад, розглянемо найпоширеніший варіант.

ТОП 5

Escape&Evasion Tips від Джоела Ламберта, бойового ветерана команди SEAL американського військово-морського флоту, автора програми про навички виживання під назвою LONE TARGET в США та MANHUNT у решті світу на Discovery Channel.

1. Майте план, але будьте готові до імпровізації. Коли час плине так швидко, не дозволяйте обставинам дезорієнтувати вас, а емоціям відійти від плану.
2. Відчувайте своє тіло, знайтеся на навколишньому середовищі, у якому перебуваєте, та завжди будьте готові до небезпеки.
3. При кожній можливості збирайте їжу та воду.
4. Об'єднайтеся з природою, використовуйте маскувальні принципи.
5. Пам'ятайте, небажану увагу притягують: рух, шум та блиск.

«ЕРА»

Перший пункт плану – це детальна оцінка тактичної ситуації на місцевості. Тут фігурують знання з кліматичної й природної зони, ландшафту, відсотку освітлення, цивільного населення регіону, розташування дружніх і ворожих сил.

Другий пункт – маршрут, визначаємо концепцію операції і схему маневрування. Також не буде зайвим спланувати порядок дій безпосередньо при контакті з противником.

Третій пункт – порядок дій у перші 48 годин. Він повинен включати ваші наміри щодо переховування та ухилення. Яка початкова точка? Ви будете ховатися на місці, чи пересуватися якомога швидше на певну відстань? Який маршрут ви оберете в межах визначених особливостей рельєфу? Який інший пункт призначення? Скільки часу вам доведеться туди добиратися?

В УМОВАХ ПОЛОНУ НЕМАЄ
НІЧОГО ВАЖЛИВІШОГО,
НІЖ ВОЛЯ ДО ЖИТТЯ І
ОПІР. ЯКЩО ВИ СПОВНЕНІ
РІШУЧОСТІ ВИСТОЯТИ,
НЕЗАЛЕЖНО ВІД
МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ,
ВКРАЙ ПОГАНИХ УМОВ
ЖИТТЯ, ГРУБОГО
І ЖОРСТОКОГО
ПОВОДЖЕННЯ, ТО ВАМ
ЦЕ ВДАСТЬСЯ.

План після 48 годин має включати наступні пункти: кінцеве місце призначення, основні коридори руху, фазові лінії, тобто відстані, які ви хочете пройти, до певного моменту. Для команди відновлення домовтеся про ідентифікацію за легко виявленими орієнтирами і встановіть приблизний час, коли ви збираєтеся прибути до фазових ліній.

Слід врахувати, якщо доведеться використовувати двосторонні та зворотні маршрути, то нічний рух, як і пересування транспортним засобом, займе більше часу. Також на цьому етапі ми згадуємо головні принципи маскування.

Четвертий пункт – забезпечення і підтримка: наявність відповідного спорядження, обладнання та контроль за виконанням завдань.

П'ятий – сигналізація та зв'язок. Продумайте заздалегідь сигнали далекого та близького розпізнавання, сигнал довіри. Вирішіть, як ви будете зв'язуватися з командою порятунку, повідомляти про втечу, загрози чи полон. У сигналі обов'язково має бути кодове слово, яке дозволяє мережі знати, що ви розпочали план «ЕРА» і отримати підтверджуючий сигнал початку рятувальної операції.

Повернення до своїх сил – насправді складна частина плану. Самостійно такий маневр найкраще здійснювати у час ранньої зорі. При наближенні до своїх – кричіть, покладіть зброю на спину, підійдіть повільно, і дайте їм побачити ваші порожні руки. Тільки не піднімайте їх догори, це можлива ознака ув'язненого солдата, який більше не потрібен ворогу.

ESCAPE

В умовах полону немає нічого важливішого, ніж воля до життя і опір. Якщо ви сповнені рішучості вистояти, незалежно від місцезнаходження, вкрай поганих умов життя, грубого і жорстокого поводження, то вам це вдасться. Ваші можливості вижити значно зростуть, якщо:

- виконуєте обов'язки старшого;
- підтримуєте дисципліну в колективі і самодисципліну;
- підтримуєте високий стан духу в себе та в інших;
- повністю зосереджуєтесь на боротьбі за виживання;
- можете придушувати у собі почуття страху;
- їсте все їстівне, навіть якщо це несмачно;
- зберігаєте почуття гумору;
- грамотно застосовуєте правила виживання, надання першої медичної допомоги, дотримуетесь гігієни;
- зберігаєте волю до життя.

Слід знати, що умови життя полонених в різних країнах неоднакові і мають свої особливості, тому неможливо запропонувати конкретний план дій, що можна застосовувати у будь-якій ситуації. Однак такий план слід розробляти з урахуванням всіх можливостей, які з'являються досить часто. Успіх буде залежати від того, наскільки швидко ви оціните ситуацію і не пропустите момент. Завжди будьте готові скористатися наступними сприятливими моментами.

Мінометний, артилерійський обстріл або повітряний наліт завжди створюють хаотичність і певну безладність дій. Охоронці найчастіше ховаються в укриття, відкриваючи тим самим можливість для втечі.

При перевезенні транспортним засобом умови для втечі можуть виникнути під час нальотів авіації, коли транспорт зазвичай зупиняється і у вас буде можливість вистрибнути. Також, якщо охорона недостатньо пильна, у вас буде шанс вискочити, коли вантажівка повільно рухається на підйом. У районі бойових дій всі автоперевезення намагаються здійснювати в умовах поганої видимості. Ніч, дощ, туман, пил – ваші помічники під час втечі.

Завжди будьте готові скористатися будь-якою можливістю для втечі, оскільки кожна з них може бути останньою. Іноді найблисучіші плани були дуже простими.

Звісно ж, найголовніше у втечі з полону – позбутися переслідування. Приміром, американці уникають його круговим або квадратним способом. Лісистої місцевість ділять на умовні кілька кругів або квадратів. Завдання – рухатися хаотично по колу або периметру квадрата, збивати з пантелику переслідувачів, увести в оману, заплутати сліди. А потім діяти, як хижак, вибрати оптимальний момент і самому напасти на самотнього ворога, який відбився від групи. Відібрати в нього зброю та рацію, тоді шанси вижити зростають у рази.

P.S. Торуйте свій шлях, ніколи не здавайтесь, навіть коли стає неймовірно складно. К

Наталія УСТЬЯНЦЕВА

***... ЗВИКАЙ ЖИТИ РАЗОМ З УСІМА ДЕНЬ ПРИ ДНІ.
БАТЬКІВЩИНА – ЦЕ ТАМ, ДЕ ТЕБЕ РОЗУМІЮТЬ,
КОЛИ ТИ ГОВОРИШ УВІ СНІ...***

Цього гостя нашого номера українська молодь, побачивши на вулиці, точно не відпустить. І не через популярність чи медійне обличчя, а через його творчість, яка говорить сама за себе. Поет, прозаїк, музикант, перекладач, громадський активіст Сергій Жадан не сидить вдома, а їздить країною та світом, зустрічається та спілкується зі своїми читачами. До того ж веде волонтерську діяльність, допомагаючи жителям Донбасу.

Розмови з людьми різних статків та поглядів, соціальних статусів та вподобань — для письменника не менш вартісні, ніж написання текстів. Уроженець Луганської області та мешканець Харкова небагатослівний, але дуже щирий. Здатність говорити про всі труднощі, не впадаючи в істеріку, а навпаки, надихаючи на боротьбу — саме те, чим підкорює публіку Жадан. У цьому є загадковий терапевтичний ефект. Не дивно, що саме у терапії, а також у комунікації, через які Україна може пояснювати себе світові, Сергій вбачає основну роль культури в часи війни.

Сергій ЖАДАН

РОЗМОВИ УВІСНІ

В українському суспільстві патріотизм — одне з багатогранних явищ, що викликає найрізноманітніші почуття та асоціації. Як Ви трактуєте для себе це слово?

Для мене патріотизм — це здатність сприймати й любити свою країну з усіма її складнощами і проблемами. Себто, любити її реальну, таку, якою вона є, а не такою, якою ти її собі вимріюєш. Інша річ, що любов передбачає співучасть і підтримку. Тому патріотизм для мене — це також готовність щось для своєї країни робити, готовність допомагати. Мені здається, патріотизм — це поняття дієве, активне, воно передбачає активну включеність в ситуацію, активне співпереживання й взаємодію.

Ми народилися з Вами в Луганській області. Місто Стаханов, звідки я родом, сьогодні є окупованою територією. Більшість вважає, що немає у мене тепер Батьківщини. Якби таке сталося зі Старобільськом, для Вас Батьківщина би продовжила існувати?

Ну звісно, це далі була б моя Батьківщина. Окупант може забрати в тебе твій дім, але він не може забрати в тебе любові до свого дому. Можу помилятися, але мені здається, що окупація твого дому мала б викликати не бажання від цього дому відмовитись, а бажання скоріше його повернути. Україна, що лишилася за лінією фронту, не перестала бути Україною.

Ватажкам самопроголошених республік при безпосередній допомозі Кремля вдалося вибудувати ефективну систему інформаційної обробки населення. Майже за чотири роки, з 2014-го, діти Донбасу стали підлітками, а підлітки дорослими, які за допомогою місцевої пропаганди вже сформували для себе ворожий образ України. І не відомо, чого очікувати від цієї молоді у майбутньому. Чи реально ще виправити ситуацію?

Звісно, що реально. Я б не переоцінював можливості брехні та маніпуляцій. Мені здається, не можна відмовлятися від своїх співвітчизників, і позиціонувати їх слід, у першу чергу, як людей, що стали заручниками. Інша справа, що й ідеалізувати ситуацію теж не варто — зрозуміло, що війна не припиниться з поверненням Україною контролю над державним кордоном — для багатьох із нас вона ще довго триватиме в голові. Проте це наша країна — нам її захищати, нам її відстоювати.

Для нас, тобто для кола людей, з якими ми постійно їздимо на схід, є дуже важливим залучення місцевих активістів, підтримка їхніх ініціатив. Якщо ми робимо фестиваль або концерт, важливо, щоб у ньому брали участь місцеві митці, письменники, музиканти. Для нас це принципово. У всіх містах та містечках на Донбасі є багато талановитих, цікавих, інтелектуальних людей, які мають ідеї, енергію, бажання щось робити для свого міста, громади, країни. Ігнорувати їхню присутність не розумно і не конструктивно. І це в маленьких містечках, про які в принципі до війни мало хто знав. У Дружківці і Костянтинівці я був вражений мешканцями, які прийшли на концерт. Дехто з них відкриває хаби в комп'ютерних мережах, хтось має культурне товариство, працює з важкими підлітками, підтримує бібліотеки. І ці люди розуміють, що за них того ніхто не зробить.

Донбас, Крим, центральна, західна Україна — одне суспільство. Проте ми розірвані, дезінтегровані і надзвичайно мало один про одного знаємо. Нам зручніше приймати якусь кліше в оцінці один одного. Набагато важче ж поїхати до іншої області, регіону і подивитися, як там відбуваються справи, і що за люди там живуть.

СЕРГІЙ ЖАДАН

(нар. 23 серпня 1974 року, м. Старобільськ).

Якою має бути сьогодні, на Вашу думку, саме державна комунікація з місцевим населенням Донбасу та Криму?

Щонайменше, має бути чіткий сигнал, що Україна ніколи не відмовиться від своїх територій і від тих своїх громадян, які далі відчувають себе громадянами України. Мені здається, ці речі навіть не повинні піддаватися сумніву.

Ми ніколи не відмовлялися від контактів з місцевою владою в маленьких прифронтових містечках на Донеччині, Луганщині. Хочемо ми цього чи ні, вони легітимна влада у цих містах. Можна їх ігнорувати, обходити. Проте якщо керуватися результатом і хотіти дійсно допомогти, а не зробити собі «ім'я», краще кооперуватися. Іноді не виходить, коли зустрічаєш стіну неприйняття. Проте все одно вони намагаються дослуховуватися, йти назустріч, адже розуміють, що настрій у суспільства не такий як у 2014 році, тож їм є чим ризикувати сьогодні.

А громадяни, які пропонують відмовитися від Донбасу, по-перше, там і не були ніколи, по-друге, мало спілкуються з людьми прифронтової зони. Можна сказати пафосно, що ми втрачаємо частину Батьківщини, «різати по живому», а можна сказати більш прагматично. Якщо ми хочемо відділитися від людей, які не підтримують наші погляди, тоді лінію треба проводити не по прифронтовій зоні. І по наш бік є купа людей, які раді би віддати свої міста російським окупаційним військам. Це ж не означає, що так і треба зробити.

Стосовно компромісу. Коли ми говоримо з людьми, які не вийшли за юридичне поле, беззаперечно, за них треба боротися. Навіть якщо це здається безнадійним, але ж варто спробувати. Найпростіше відмовитися і відійти в інший бік.

Не будемо лукавити, простим людям на Донбасі хочеться, щоб скоріше настав мир. І не важливо, лишаться вони в Україні чи у новій псевдореспубліці. Така відсторонена позиція, по суті, не дозволяє висловлювати претензії, а вони є. У Вашій книзі «Інтернат» головний герой Паша – вчитель однієї зі шкіл, спостерігає, як лінія фронту неухильно наближається до його дому. Стається так, що він змушений цю лінію перетнути. Щоби потім повернутись назад. І для цього йому щонайменше потрібно визначитись, на чьому боці його дім. Чи вважаєте Ви таку поведінку невизначеності однією з головних проблем населення Донбасу? І чи варто підштовхувати людей обирати країну, прапор якої у них у паспорті?

Як на мене, то так – ця невизначеність зіграла з Донбасом навесні 2014-го злий жарт. Не зрада, не бажання підтримати сепаратизм, не любов до Путіна, а саме невизначеність, неготовність чітко висловити свою позицію. Відсутність позиції часто створює ситуацію, коли рішення за тебе починає приймати хтось інший, і не завжди це рішення тобі сподобається. Інша річ – я не знаю, як можна підштовхувати людину до такого вибору. Це все дуже особистісні й надзвичайно болючі речі, пов'язані з твоєю персональною готовністю робити вибір і нести за нього відповідальність. Мені здається, що багато хто з мешканців українського сходу цей вибір за останні три роки все ж таки зробив.

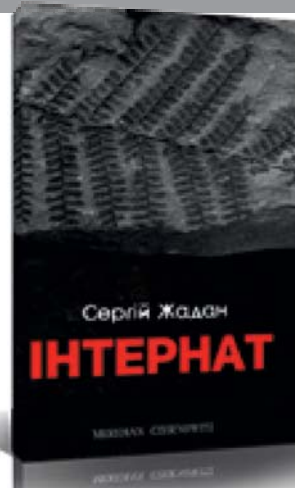
Таке твердження, як «сучасна молодь розучилася читати, а книги не вдовзі підуть у небуття», міф чи реальність?

Скоріше міф, ніж реальність. Менше читати стали в цілому світі, Україна тут не виняток. Однак ховати книгу трішки зарано. Україна – це 40 мільйонів потенційних читачів, нам є для кого і для чого працювати.

Автор романів «Депеш Мод», «Ворошиловград» – книга року 2010 за версією BBC, «Месопотамія», «Anarchy in the UKR», «Інтернат», поетичних збірок «Цитатник», «Ефіопія», «Тамплієри» – 39 віршів про війну, яку ніхто не оголошував, про біль, із яким ніхто не може впоратися, про любов, від якої ніхто не може відмовитися, та надію, на якій усе тримається, – говорить сам автор.

Літературні твори Сергія Жадана одержали численні національні та міжнародні нагороди, були перекладені тринадцятьма мовами, зробивши автора одним з найвідоміших сучасних українських письменників. Сергій Жадан – активний організатор літературного життя України та учасник мультимедійних мистецьких проєктів.

«Собаки у космосі» — музичний гурт із Харкова, що виник 2000 року. У 2014 році співпраця письменника з музикантами переросла у постійний проєкт «Жадан і Собаки». Гурт записав два альбоми: «Бийся за неї» та «Пси», з якими часто відвідує з концертами міста на Донеччині та Луганщині. У тому числі, у липні 2017 гурт виступив на першому фестивалі MRPL City.

Разом з новітніми формами комунікації (соціальними мережами, текстовими та відеоблогами) має змінюватися і подача книжок. Для Вас як письменника важливо адаптуватися до сучасних реалій?

Мені як письменнику важливо мати зв'язок із своїм читачем, відчувати його реакцію, бути з ним відвертим. Це головне. А прилаштовуватись до чогось навряд чи потрібно – розумний читач завжди відчуває, що ти до нього прилаштовуєшся, що заграєш з ним, перестанеш бути собою. Навряд чи це комусь потрібно.

Читати – означає думати, отже, розвиватися, йти вперед і бути вільним. Спостерігаючи зі сторони за українцями, чи можна припустити, що вони щось все ж таки «не дочитали»?

Думаю, у нас усіх ще багато непрочитаних книжок. Це мало б стати стимулом для подальшої напруженої роботи, для відкриття нових світів, для розуміння самих себе. Робота, в тому числі й над собою, має не пригнічувати, а додавати наснаги.

Книга та її читачі мають бути кращими у суспільстві, тоді читати стає модно та престижно. Беручи до уваги вражаючу кількість студентів на ваших презентаціях, зокрема книги про війну на Донбасі «Інтернат», можна впевнено сказати, що читати книги Сергія Жадана сьогодні модно. Ви це відчуваєте?

ДУМАЮ, З ПОЧАТКОМ ЦІЄЇ ВІЙНИ ДЛЯ НАС УСІХ ПОЧАВСЯ НОВИЙ ЕТАП, НОВА ІСТОРІЯ. ВОНА ЗОВСІМ НЕПРОСТА Й ДОВОЛІ ДРАМАТИЧНА. ОДНАК ЦЕ НАША ІСТОРІЯ, І САМЕ ВІД НАС ЗАЛЕЖИТЬ, ЯКОЮ ВОНА БУДЕ В ОСТАТОЧНОМУ ВИГЛЯДІ.

Не знаю, чесно кажучи. Хочеться думати, що ці молоді люди просто люблять читати. Мені в усякому разі приємно й важливо мати з ними справу – вони зазвичай відкриті й щирі.

Роман «Інтернат» не схожий на попередні Ваші книги за художньою цінністю і власним ступенем правдивості. Чи розпочався разом із його виходом новий етап у Вашій творчості? Можливо, і в українській літературі в цілому? Адже на підтримку книжки Міжнародна літературна корпорація MERIDIAN CZERNOWITZ, що і стала видавцем нового роману, організує європейський тур протягом 2017-2018 років, який охопить Німеччину, Австрію, Швейцарію, Францію, Італію та Іспанію.

Думаю, з початком цієї війни для нас усіх почався новий етап, нова історія. Вона зовсім непроста й доволі драматична. Однак це наша історія, і саме від нас залежить, якою вона буде в остаточному вигляді.

Ви вже представляєте книгу у європейському турі, тож можете розказати, як сприймають роман «Інтернат» у Євросоюзі?

Ми презентували роман в Німеччині. Поки що сприймають з інтересом – багато публіки, велика зацікавленість нашою країною. Мені здається, культура сьогодні може бути важливим комунікативним каналом, через який Україна пояснює себе світові.

Постійно спілкуючись з військовими на передовій, як Ви оцінюєте культурну складову, інтелектуальне середовище, у якій бійці захищають нас від ворога?

Наша армія є доволі точним віддзеркаленням суспільства. Вона така ж, як і ми, з тими ж перевагами, проблемами. І з тим самим культурним потенціалом. Мені завжди приємно й важливо виступати перед нашими військовими – ці виступи особливі за щирістю та енергетикою.

Яка, на Вашу думку, основна роль культури в часи війни?

Культура має бути терапією, а не зброєю. Така функція культури мені більш симпатична і близька. Культура не повинна виходити за свої межі: письменник має писати, співак співати, танцюрист танцювати. І така функція зараз ще важливіша, ніж у довоєнний час. **К**

НАТАЛІЯ УСТЬЯНЦЕВА

ТВЕРТИНСЬКИЙ ТАК ЖИВЕ

Аби відрізнитися від натовпу потрібна сміливість. Бути блискучим і барвистим як серпантин може лише ексцентрична творча людина, яка не боїться залишатися собою на сцені і в житті. Саме таким є актор Олексій ВЕРТИНСЬКИЙ – завжди справжній, незмінно харизматичний, безмежно щирий. Коли бачиш його на сцені, розумієш, що саме це і є мистецтво. Емоції і енергія просто через край рампи линуть у зал, викликаючи шквал приємних почуттів. Тож напередодні зимових свят саме він став гостем нашого журналу. Ми зустрілися у Київському академічному Молодому театрі, актор працює тут багато років. За кілька годин він мав грати моновиставу про творчу людину під назвою «Синій автомобіль». Усе є в цій розмові: нотка іронії і філософський мотив, краплина суму і дотепні жарти, кумедні спогади і гіркі розчарування... Водночас світла надія, що в новому році все буде добре.

Пане Олексію, ви любите Новий рік?

За тиждень до свята я намагаюся віднайти в цьому якийсь сенс, починаю переживати, шукати подарунки, метушитися, одним словом. Раніше в дитинстві любив, а зараз то вже спокійний до цього.

Але я намагаюся робити багато цікавих сюрпризів, і щоб ця гора подарунків була вища за саму ялинку. Мені хочеться, аби це були приємні миттєвості. Цього року навіть ще й не думав, що даруватиму.

Найбільше на свято чекають діти. У Вас вже є особливо приємна справа – готувати новорічний подарунок для онуки?

Так, щойно Софії виповнилося три роки. Але вона така сама як і я – ще не зовсім розуміє, що свята безпосередньо пов'язані з подарунками. Я її не те що балую, але вона кожного разу, коли ми бачимось, щось отримує, мені не потрібен для цього спеціальний день. Я ж багато подорожую, то частіше за все привожу для неї якісь красиві речі. Іноді у дочки запитую, що їй потрібно для занять, якийсь пластилін чи щось таке. Взагалі, це ж дівчинка, мені хочеться, щоб у неї було багато красивих речей.

А що вам дарували у дитинстві?

А я вже й не пригадую, так давно було моє дитинство.

До речі про далекі спогади, Ви народились у родині військового, не було перспективи обрати цю професію, а не актора?

Як би не так! Коли я закінчив восьмий клас, мій батько, що жив своїми армійськими спогадами, надивився совкових фільмів і вирішив, що я маю бути суворовцем і робити кар'єру військового. Тоді, знаєте, саме вийшов фільм «Офіцери», і мама була зворушена також від того всього. Вони вирішили, що армія дисциплінує, там безкоштовна форма, гарна стрижка, пайки, квартири службові. Мовляв, от, ми

З ДОВІДКИ «КОРДОНУ»

- ◆ Олексій Вертинський – український актор театру і кіно, Народний артист України.
- ◆ Народився 2 січня 1956 року в Сумах. Працює в Київському Молодому театрі. У 1980 році закінчив Московське естрадно-циркове училище, відділення акторської майстерності. Раніше працював і одночасно навчався в театрі ім. Щепкіна в місті Суми, а також у театрах Новосибірська та Владивостока і концертному залі Метрополітен Хол у Києві. Відомий за епізодичними ролями в кіно та як провідний актор у театрі. 1999 року отримав театральну премію «Золота пектораль» у номінації «За найкращу головну чоловічу роль» за образ письменника «А» у моноставі «Синій автомобіль», 2013 – «Київська Пектораль» за краще виконання чоловічої ролі у виставі «Загадкові варіації».

його пристроїмо. І помандрував я із Сум вступати до Київського суворівського училища. А саме увесь Союз ніби вирішив своїх дітей зробити суворовцями – такий був аншлаг. Я всі іспити склав, але забракували мене, бо щось там з гландами було хронічне. І не взяли...

І добре, що не взяли. А чому Ви вчилися на актора у Москві, а не в Києві?

Я ж працював у театрі ще з юності. Мені не хотілося на студентську лаву в якісь університети. Після вистав ми з колегами грали у преферанс і пили сухе вино, яблучне здається, розмовляли про мистецькі справи. І досвідчені актори мене переконали, що треба мати освіту, щоб все життя не пасти задніх, як то кажуть. Це потрібно, для таких речей як ставка, категорія, звання. І так вони мене накрутили тоді на львівських гастрольях, це було в червні, а іспити в липні, що я прямо звідти і поїхав вступати до театрального. А ще колеги сказали, що з такою зовнішністю ти тут не потрібен нікому, їдь одразу в столицю «імперії», вони змушені всіх приймати зі всього Союзу. А я ще й щойно з армії прийшов, і досвіду у мене театрального чимало. Власне, завдяки цим людям і вступив, вони знали що й до чого, а я тоді нічого не розумів у цій справі.

До речі, про звання – на афіші «Синього автомобіля» побачила напис – Народний артист України Олексій Вертинський. Це для Вас має значення?

Нічого це для мене не значить. Для мене визначальним завжди була навіть не присутність глядача у залі, а щоб коли у них з'явиться бажання прийти в театр, щоб вони не злякалися, а щоб їх це манило та інтригувало. Судячи з того, що мої колеги собі дозволяють, називаючи це своєю професією, мені не хотілося б розчарувувати свого глядача.

Глядач особливо цінує ваші яскраві комічні ролі, зокрема у новорічних шоу?

Я взагалі страшенно люблю все, що пов'язано з новорічними мюзиклами. Але так багато роботи, кожна нова витісняє попередні, багато забувається. Чи то нове більш об'ємне, чи просто старий став. Як був молодший страшенно любив сидіти в новорічну ніч за хорошими легкими діалогами, дотепними розмовами, приємною музикою. Зараз вже не цікаво чомусь. А тоді, пам'ятаю, я був такий радий, що мене запросили у мюзикл «Божевільний день або Одруження Фігаро».

У цьому мюзиклі у Вас був творчий дует з Софією Ротару, пригадуйте цей епізод?

До речі, Софія Михайлівна дякувала мені за той знімальний день, коли за сюжетом я на ішаку їхав до неї на розмову. Тобто мій персонаж доктор Бартоло з довгими ногами мав кумедно на ішаку їхати. Треба було бачити цю жакливу сцену. Мене цей ішак тричі скидав у розарій, на жаль, це не увійшло у фільм. Я не встигав нічого зрозуміти, їду-їду, і раптом вже лежу в розарії, увесь у шипах, подряпинах, каблучки поламав. А вся знімальна група покотом лежить – всі регочуть... І Соня на балконі сміється не може заспокоїтися. А потім вона сказала, що вперше після смерті чоловіка так сміялася, що вже й не вірила, що вмів сміятися. Я звичайно «рад старатись», але воно трохи моторошно, коли тебе тричі об землю, і не зрозуміло як я літав і як приземлявся. А потім виявилось, що ішак одноокий, він там на набережній дітей катав, а тут його привели зніматися, а на знімальному майданчику

були ці пристрої для вловлювання сонця, сільвери, вони його засліпили, то він з переляку таке витворяв.

А новорічні вечірки, карнавали вам це цікаво?

Та якось ні, мені важка ця атмосфера. Мабуть я безнадійно старий вже, а там постійно натовп до вкола. Може просто роботи багато і багато людей втомлюють, потрібно виключатися якось, а я майже не буваю наодинці.

Ви завжди такий яскравий, напевне у вас був би найбільш незвичний карнавальний костюм?

Ага! Між іншим, я ніколи не буваю нудно вдягнений, це я зараз так кажу, а 31-го грудня може щось станеться з настроєм, щось таке неймовірне нахлбучу на себе, але точно щось яскраве. Як минулого року, і позаминулого. Мені в останню хвилину чогось такого хочеться і я скажу собі: «А ну, не ний, спускайся в гардероб!». І шукаю щось таке, що навіть дочка каже: «О, ти перевершив мої очікування!».

Якби ви не були актором, то стали б блискучим модельєром?

А все можливо, я такий слухняний, якби не ті мої гланди, повертаючись до початку розмови, хіба б я пішов наперекір батькам, напевно став би військовим, і вже давно був би на пенсії (сміється).

Між іншим, у вас є кілька ролей людей у формі, наприклад нещодавно вийшов фільм «Дзідзьо-контрабас», де ви грали митника.

Це майже випадкова роль, несподіване запрошення. Очевидно, мав хтось інший її виконати, але не склалося і запросили мене, бо форма була не мого розміру. Взагалі-то так не робиться, фільм вже був майже знятий. І дуже було незручно, бо я мав один день зйомок, прямо з поїзда приїхав на знімальний майданчик і до ночі там сидів, не легко було. Вуса мені почепили, бо так сам Дзідзьо вирішив, я йому когось нагадував. Вони ж співаки, на своїй хвилі, як актора вони мене не знають.

У Вас дуже різні кінороботи, є і серйозні, і комічні, я бачила вас у ролі Івана Богуна, ексцентричного екскурсовода, богемного дизайнера. Які образи вам насправді близькі?

Це лише здається, що я багато знімаюся в кіно, насправді суттєвих робіт не багато. Здебільшого пропонують все таке дрібне. Мені завжди хотілося зробити щось значне, можливо, це найбільша моя проблема.

А хіба не це називається «майстер епізоду»?

Можливо і так. Разом з тим, я ж реаліст, розумію, хто знімає, для чого, і кого запрошують. Просто це не можеш змінити, то вже приймаєш як є.

Перейдемо до театральних ролей. «Загадкові варіації» – вистава, на яку важко дістати квитки. Ваш Ерік Ларсен – складний персонаж. Однак коли бачиш виставу кілька разів, помічаєш, що він різний. Від чого це залежить?

Справа ж не тільки в мені, нас же двоє на сцені, а як він себе поведе. Ми вже не молоді. Зустрічаємося і хвилин п'ятнадцять ніємо про власні діагнози – у кого що стріляє, сиплется, а потім вже по суті справи. А крім того, ти ж не граєш букви, ти граєш своє ставлення до обставин, є певний посил від партнера. Буває такий настрій, що можу зіронізувати, а іноді просто сил немає.

У всіх ваших театральних ролях легко впізнати стиль Олексія Вертинського. Ніби режисер щось розказував і настанови давав, а ви додали щось невольне від себе.

А насправді там більша частинка мене. Я у запропонованих обставинах – це та манера, у якій я існую. Нехай будь-що вигадує драматург, потім режисер, а твір треба зробити своїм: от якби я, Льоша Вертинський, потрапив у таку ситуацію, як би поведився, що б відчував, думав. Треба пропустити через себе ту схему, що намалювали дві різні людини. Тому в кожній ролі більша частина від мене.

На щастя.

Так, на щастя, тому що я хочу, щоб глядач, який сидить в залі загався, чи це гра, чи все відбувається насправді.

Такою є ваша роль Дяді Вані за п'єсою Чехова. Здається, що цей персонаж у вашому виконанні більш рішуча і сильна людина аніж задумував автор?

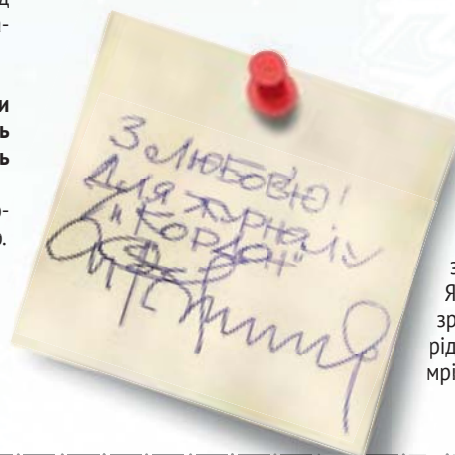
Справа в тому, що ті варіанти цієї ролі, які я бачив, були дуже нудні, нафталинові, і я впевнений, що Чехов не це мав на увазі. Тому я зіграв так, як мені хотілося, щоб його Антон Павлович бачив. Я нічого не викреслив і не додав, просто пропустив все написане через себе. Так поки я вживався з Дядею Ванею у 47 років, то зрозумів, що це вистава саме про мене, бо я все життя так намагався злитися зі своєю професією, так хотів, щоб глядач у залі від мене не дочекався фальші. Щоб було враження, що це не було написане, що Вертинський так живе. Досягаючи своєї власної майстерності, я багато пропустив у житті, хоча я не можу конкретизувати. У 62 роки задумуєшся, що багато чого нема, що є в інших, запитуєш себе, що ти не так зробив. З іншого боку, я щаслива людина, тому що у мене є значно більше з того, що мають інші.

З театральними виставами Ви багато гастролюєте за кордон, впізнають вас прикордонники?

Впізнають! Уявіть собі! Навряд чи вони мене знають, як театрального актора, швидше за епізодами в кіно. Це спрощує мені проїзд через кордон. Вони завжди радо віталися, не пригадую жодних проблем з ними. Вони мене ніколи не ображали, я їх люблю. Знаєш, коли так довго стоїш у цій черзі на контроль і нарешті зустрічаєшся з прикордонниками, вони здаються такими милими і прекрасними людьми. Я бажаю, щоб вони такими і залишалися, встигли зробити якомога більше хороших людям, своїм рідним і про себе не забували. І бажаю щоб усі мрії збулися! К

Бесіду вела Леся МЕДВЕДЕНКО

ДЛЯ МЕНЕ ВИЗНАЧАЛЬНИМ ЗАВЖДИ БУЛА НАВІТЬ НЕ ПРИСУТНІСТЬ ГЛЯДАЧА У ЗАЛІ, А ЩОБ КОЛИ У НИХ З'ЯВИТЬСЯ БАЖАННЯ ПРИЙТИ В ТЕАТР, ЩОБ ВОНИ НЕ ЗЛЯКАЛИСЯ, А ЩОБ ЇХ ЦЕ МАНИЛО ТА ІНТРИГУВАЛО. СУДЯЧИ З ТОГО, ЩО МОЇ КОЛЕГИ СОБІ ДОЗВОЛЯЮТЬ, НАЗИВАЮЧИ ЦЕ СВОЄЮ ПРОФЕСІЄЮ, МЕНІ НЕ ХОТИЛОСЯ Б РОЗЧАРОВУВАТИ СВОГО ГЛЯДАЧА.

КОРДОН

 Журнал «Кордон»

 ua_border_service

